

אתגרת

בשבע 1189 | ח' בניסן תשפ"ו, 26.03.26

האם ההגדה של פסח
היא טקסט ציונידתי?
הרב ליאור אנגלמן

הטיילנים שמחקו את
הקו הירוק ברגליים
עתיה זר

תופסים קו

לצידם של ותיקי מטולה, שחזרו לחיות תחת אש,
ניצבות כעת משפחות דתיות לאומיות שדווקא
בחסות המלחמה בחרו לעזוב הכול ולקבוע את
ביתן בגבול היפהפה והמסוכן ביותר בישראל

יוסף ארנפלד

המכללה

האקדמית חמד

חוסן, אמונה, חיבור

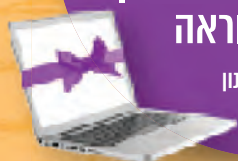
קריית חינוך שדות נגב

מחשב נייד
מתנה!

לנרשמים לתואר ראשון
ותעודת הוראה

*בכפוף לתקנון

מה נשתנה הפסח הזה? שבפסח הזה כולנו נרשמים ללימודים באקדמית חמד!

תואר שני M.Ed.

שנה / שנתיים
לימודי בוקר / ערב

בתוכניות:

ניהול וארגון מערכות חינוך | אפשרות לשילוב תזה
| התרבות היהודית בזיקתה אל התנ"ך והראתה
| חינוך מדעי בהתמחויות: מדעים / מתמטיקה
| חינוך מיוחד* בהתמחויות: לקויות למידה / אוטיזם
| טיפול באמצעות אומנויות - ביבליותרפיה*

תואר ראשון B.Ed.

יומיים בשבוע בקמפוס
אפשרות למסלול מקוצר

בחוגים:

מתמטיקה | מדעים | אנגלית | ספרות | מקרא
תושב"ע | הגיל הרך | חינוך בלתי כורמלי*
| חינוך מיוחד + הוראה מותאמת (מתקנת) בקריאה,
כתיבה וחשבון

רכבת

אפשרות לשילוב
מדרשה באקדמיה

רום
תוכנית מצוינות

בשילוב למידה
היברידית

ש"ח
החזר שכר
לימוד ל-M.Ed.
בכפוף לתקנון משרד החינוך

מערך מלגות
נרחב

שנה ראשונה
חינם ל-B.Ed.
בכפוף לתקנון משרד הביטחון

לפרטים נוספים חייגו: *5280

*הענקת התואר מותנית באישור המל"ג

בשם ה' נעשה ונצליח!

בראש סרוג BORO

יש קערה מהודרת

כשרויות
מהודרות

מגוון
רחב

מחירי
יש חסד

יש חסד
חמיד תצאו בזול.

מוצש"ק
שבת הגדול
פתוח
ח-21:15

בני ברק • ירושלים • בית שמש • ביתר עילית • אשדוד • מודיעין עילית • אלעד • רכסים • טבריה • צפת • באר שח • יצחק • עפולה • קרית מלאכי

חינוך

האתגר הבא

בואו לבחור את הדריך שלכם לחן

מגוון תוכניות ייחודיות במסגרת התואר הראשון

רום - תוכנית מצוינות | מפרש - תוכנית להכשרת נשות חינוך בעלות שאר רוח
לפני ולפנים - תוכנית הכשרה בהשראת ישיבת 'מקור חיים' | מראות - תואר בספרות בשילוב לימודי משחק
מיתרים - הכשרת מורים לחינוך המשלב | דרך מיתרים - שילוב תואר ראשון בלימודי ארץ ישראל עם קורס מורי דרך
תוכנית מפתח - מדריכים ברשת דעת | שילוב תוכניות עם מדרשות, סמינרים וישיבות | תואר פלוס - שילוב תעודות מקצועיות לצד התואר

מגוון תוכניות ייחודיות במסגרת התואר השני

תואר עם תיזה במסגרת לימודי החוג למחשבת ישראל
בית מדרש - תוכנית במסגרת לימודי התואר בהוראת תורה שבעל-פה
לפני ולפנים - תוכנית הכשרה בהשראת ישיבת 'מקור חיים' | תואר בתנ"ך - המתקיים בעברית ובאנגלית
טיפול באמצעות אומנויות

מגוון תוכניות לפיתוח מנהיגות ויזמות

הרצוג. לדעת. לחנך.

להרשמה: 077-9915237 או היכנסו לאתר המכללה: herzog.ac.il

לפעמים צריך רק לפתוח את הלב כדי להציל חיים

השנה תורמים קמחא דפסחא בהידור

אגודת אפרת מחלקת 3000 חבילות לנשים הרות במצוקה - היו שותפים!

מוקד תרומות: ***3042**

אפרת

אגודה למתן יעוץ וסיוע לנשים הרות במצוקה (ע"ר)

הרב ליאור אנגלמן
liorangelman@gmail.com

אל ערש ילדותנו

מדוע ההגדה של פסח היא הטקסט הכי פחות ציוני דתי בתפיסה שלו, ולמה בעומק היא דווקא כן כזאת

הגדה הפוכה

ההגדה היא הטקסט הכי פחות ציוני דתי בתפיסה שלו. היא מחנכת כמעט מאה ושמונים מעלות הפוך מכל מה שמלמדים בישיבות ובמדרשות, אולי ממה שכל יהודי בדור הזה רגיל לחשוב. לנו ברור שיש אלוקים כמובן, הוא משגיח על העולם ומנהל אותו, אבל בשורה התחתונה האחריות עלינו: פרנסה מן השמיים, אבל בלי ללכת לעבוד גווע ברעב; זיווג מן השמיים, אבל בלי להתאמץ להכיר ולהיפגש, בעיקר לפתוח את הלב, נישאר רווקים לנצח; גם הגאולה מן הסתם מן השמיים, אבל כל ציוני דתי יאמר לך שלא מספיק להאמין בזה, אפילו לא להתפלל על זה. צריך לעשות את זה, לעלות לארץ, ליישב אותה וגם להילחם עליה. ככה זה עובד, ומי שיחכה שהקדוש ברוך הוא יצילנו מידם ללא מגע יד אדם, יסיים כמו שהסתיימה הגלות הארוכה, בכבשן מעלה עשן.

והנה באה ההגדה של פסח ומספרת סיפור הפוך לחלוטין. הגדה שלמה על גאולה ללא מגע יד אדם, אפילו משה רבנו לא קיים. "אני ולא מלאך, אני ולא שרף, אני ולא השליח", הוא נלחם לנו ואנחנו החרשנו. אפילו הסיפור הכי מפורסם על הדמות האנושית האמיצה בקריעת ים סוף הפוך לגמרי מהאטום שלנו. נחשון בן עמינדב החלוץ, האמין, הראשון לפעול - מה עשה? עשה הפוך ממה שאנחנו מחנכים היום לעשות. הוא לא היה הראשון לעמוד מול המצרים, גם לא היה החלוץ במלחמה. הוא היה הראשון לברוח אל הים, פעולה התאבדותית לכאורה, אבל הוא סמך על הקדוש ברוך הוא שיבקע לו את הים. הגיבור הזה פשוט האמין בכל ליבו שה' יעשה הכול בשבילו, רק צריך להשליך את עצמו אל ידי המושטות של אב הרחמן, הן כבר יחכו לו שם. מה היינו אומרים היום על אדם כזה?

אולי הטקסט שמראה יותר מכול כמה אנחנו רחוקים מתודעת ההגדה הוא התשובה הקצרה לארבע הקושיות. בתשובה הזאת מתקצרת ההגדה את הסיפור כולו: "עבדים היינו לפרעה במצרים ויוציאנו ה' אלוהינו משם ביד חזקה ובזרוע נטויה. ואילו לא הוציא הקדוש ברוך הוא את אבותינו ממצרים, הרי אנו..." בואו נעצור את ההגדה לרגע אחד בדיוק כאן, נצא לרחוב ונשאל אנשים: אילו לא הוציא הקדוש ברוך הוא את אבותינו ממצרים, מה היינו עושים? יש לי תחושה שאף לא אחד היה בוחר בתשובת ההגדה, "הרי אנו ובנינו ובני בנינו משועבדים היינו לפרעה במצרים". התשובה הברורה של אדם בן דורנו, כמעט בכל גיל היא: הרי אנו היינו משיגים נשקים, מתאמנים בסתר, ומורדים. הרי היינו עושים הפיכה, שורפים את הפירמידות ויוצאים ממצרים. ואילו לא היה נקרע לנו הים? היינו נלחמים עד טיפת החירות האחרונה. בכל מקרה לא היינו נשארים עבדים במצרים, לא אנו, בטח לא בנינו ובני בנינו. אז מי צודק, ההגדה או הציונות הדתית? ולמה בעצם לחזור כל שנה אל טקסט שאומר הפוך ממה שאנחנו מאמינים בו, ובוודאי הפוך מאין שכולנו חיים?

גב

פעם הוזמנתי לפנימייה של נוער וילדים בסיכון כדי לדבר עם הצוות. ניסיתי לתת מילים למשימה הכי גדולה שלהם. אמרתי שילדים שההורים שלהם לא הצליחו להעניק להם ביטחון או התקשו לתת להם אהבה, ובמקרים גרועים יותר היה בחייהם

איור: שאול גרד

ההגדה היא החזרה שלנו כעם

לילדות. אנחנו מגבשים בה בכל שנה מחדש את סיפור הילדות המדויק שאומר: יש לנו אבא והוא כל יכול, הוא יקרע לנו את הים ויוריד לנו מאפים מן השמיים, הוא יעשה הכול בעצמו גם אם לא ננקוף אצבע. הוא אוהב אותנו בלי תנאי גם אם ניפול אל מ"ט שערי טומאה וכבר נשכח מי אנחנו

הורה או קרוב משפחה שפגע בהם, בעצם התחילו את המסע בעולם בלי שורש, בלי מקום להישען עליו ולסמוך בעיניים עצומות. וכשאתה לא יכול לתת אמון בהורים, החיים כולם הופכים לסימן שאלה, הכול מתערער ואת הכול צריך לבחון. אמרתי להם שהמשימה הכי גדולה שלהם היא לפייס את הילדים הללו עם החיים ועם עצמם, להיות הידיים, המקום הזה שיקבל אותם ויאמין בהם ושהם יוכלו לסמוך עליו.

זה הסיפור. ילד שיש לו גב, שיש מישהו שמרעיף עליו אהבה ואמון, ושהוא עצמו יודע שיהיה לצידו ברגעים הקשים - מתחיל את החיים טוב יותר, הוא ידע להתמודד גם ברגעים הקשים. גם ילד שגדל עם ניכור הורי ואפילו עם אלימות יכול להצליח, אנחנו מכירים כמה וכמה סיפורי הצלחה כאלה, אבל הוא יצטרך לחולל את הנס במאמץ גדול יותר.

הגדת ילדות

והנה לנו סיפור ההגדה לדור שלנו - ההגדה היא החזרה שלנו כעם לילדות, היא גם חזרה של כל אחד ואחת מאיתנו לילדות. אנחנו מגבשים בה בכל שנה מחדש את סיפור הילדות המדויק שאומר: יש לנו אבא והוא כל יכול, הוא יקרע לנו את הים ויוריד לנו מאפים מן השמיים, הוא יעשה הכול בעצמו גם אם לא ננקוף אצבע. הוא אוהב אותנו בלי תנאי גם אם ניפול אל מ"ט שערי טומאה וכבר נשכח מי אנחנו. הוא הכי גדול בעולם, יש לו יד חזקה וזרוע נטויה וביד אחת הוא פוגע בקמים עלינו לכלותנו ובשנייה מחבק אותנו, כזה אבא יש לנו. זה לא מורכב, זה שטחי מאוד, ילדותי ממש, ובדיוק את זה אנחנו מבקשים לפגוש בפסח. את אבא של הילד שבנו. כי ילדות פשוטה של אמונה ברורה נותנת כוח לעשות את כל הדברים המופלאים שהדור שלנו עושה ממש ברגעים אלה.

בפסח אנו פוגשים את הבסיס הילדותי הטוב, כדי שבגרותנו, בחיים האמיתיים, נוכל להתמודד בכוחות עצמנו, כי תמיד נדע שמאחורי הקלעים יש לנו גב. ממש כפי שמרדכי ואסתר חוללו את הנס שלהם בימי הפסח מכוח הוודאות של פסח, כך גם אנחנו. ואולי היום יותר מתמיד אפשר להרגיש בחוש איך מי שמחזיק בקרבו איזו אמונה פשוטה, ילדותית ותמימה על הקדוש ברוך הוא ונצח ישראל, מצליח להתמודד עם הימים הסוערים האלה בגבורה ובאופטימיות, ומי שהשליך מאחורי גוו את הפשוט פשוט הזה, מדוכדך מאוד למראה המסובך-מסובך הזה. כל אחד מאיתנו צריך בתוכו איזה נחשון בן עמינדב שיאמין שיש מי שיפתח לו את הים, כדי שיהיה לו כוח לבקוע את הים בעצמו.

מי מצילנו מידם?

גם השנה נשיר "והקדוש ברוך הוא מצילנו מידם", ונכון שמרדכי ואסתר הצילונו מידם, ונכון שהמכבים הגיבורים הצילונו מידם, ולוחמי המחתרות וצבא ההגנה לישראל, ועכשיו החי"רניקים והשריונרים והתותחנים והטייסים, לוחמי ההגנה האווירית עם כל המיירטים, והמודיעין וכולם כולם מצילים אותנו מידם. אבל מאחורי כל מטוס וכל מיירט, מאחורי כל חייל וכל מסתער, עומדת אמת פשוטה: הקדוש ברוך הוא מצילנו מידם. במקלט ובהודעת השחרור ממנו מרגישים את זה חזק יותר. ●

סדר עדיפויות

פרסומי ישראל

השנה, גם בעקבות המלחמה, אלפי משפחות בישראל
נאלצות לבחור בין סדר החג לבין סדרי החיים הבסיסיים ביותר!
תרמו לפעמונים ובכך תעניקו למשפחות
ליווי מקצועי לחירות כלכלית ומענק מיוחד לסיוע בהוצאות החג.

פעמונים
אתכם גם בשעת חירום

קמחא דפסחא נותנים דרך פעמונים
paamonim.org • 1-800-35-10-12

הדרן עלך מסכת חמין

אני לא יודע מה קורה אצלכם בבית הכנסת בשבת, אבל אצלנו מיד עם תום תפילת מוסף עושים שיעור גמרא קבוע. כי אנחנו חבורה של אנשים יראי שמיים. וגם כי אנחנו מתקתקים את התפילה ולא נעים לחזור הביתה אחרי שעה ועשרים. בקיצור, השיעור הזה בהובלתו של בנצי מתקיים כבר שנים רבות והוא פופולרי מאוד. יש מי שיאמר שהאטרקציה היא סיר החמין שמחלקים לכל הלומדים, ויש מי שיאמר שזה סיר החמין שמחלקים לכל הלומדים. איך שלא יהיה, מדובר בסיר חמין ומחלקים אותו לכל הלומדים. השיעור האחרון היה מרגש במיוחד בגלל שבשעה טובה הגענו לעמוד האחרון של מסכת סנהדרין, מסכת שאנחנו לומדים בקהילה כבר שש שנים. אתם יודעים כמה זה בחמין? המון.

בכל מקרה בנצי הכריז שהולך להיות סיום שחבל על הזמן, בשרים ועניינים, כל מה שיהודי יכול לרצות. את ההתרגשות שלי הצליח לכבות רק אותו הבנצי עצמו, שבאותה המידה שבה הוא אוהב את לימוד הגמרא כך הוא מדקדק עם לומדיה. "יעקבי אתה לא חלק מהסיום", הוא ירה לכיווני ברגע שראה אותי מתלהב ומתחיל להחליק כיפים עם שלמה השכן וילובסקי שהוא גם שכן.

מסתבר שהעובדה שאני בשכונה הזאת רק חמש שנים ולא שש, היא שעמדה לי לרועץ.

"אתה לא יכול להיות חלק מהסיום כי אתה לא היית פה בתחילת לימוד המסכת", נימק בנצי.

"אתה לא יכול לעשות לי דבר כזה!", התעצבנתי, "אני מזמין אותך לדין תורה מול חמישה דיינים!"

"אם היית לומד את המסכת הזאת כמו שצריך, היית יודע שאין וריאציה של חמישה דיינים", החזיר בנצי. איש קטנוני כבר אמרתי?

"אם ככה, שלמה השכן וילובסקי שהוא גם שכן גם הם לא יכולים להיות חלק מהסיום!" וידאתי שאני לוקח איתי כמה שיותר קורבנות.

"אין הכי נמי", הפטיר בנצי והלך בעצמו להחליק כיפים עם אפרתי ולנדסברג הוותיקים.

כל השבת הסתובבתי טעון ועצבני עד שהחלטתי לנסות לגשת לבעיה ממקום נקי ולחפש פתרונות פרודוקטיביים. אז איך שיצאה השבת שלחתי לבנצי הודעה רגועה יותר.

"היי בנצי", כתבתי לו, "רציתי להתנצל על ההתפרצות שלי, ובמקביל אשמח שתבדוק מתי בדיוק מר דוקן השכן הגיע לשכונה, לא הייתי רוצה שהוא בטעות יאכל מסעודה לא לו".

אחרי דקות מורטות עצבים בנצי בדק ומצא שמר דוקן השכן דווקא כן זכאי לסעודה.

מה נגיד, כשלא הולך אז לא הולך.

בצר לי ביקשתי מבנצי שימצא פתרון יצירתי כדי לכלול גם אותי בסיום. הוא הציע שאשלים את תחילת המסכת בעצמי ולאחר מכן אוכל לעבור אצלו בוחר קצר ולהשתתף בסיום.

"אתה לא יכול להיות חלק מהסיום כי אתה לא היית פה בתחילת לימוד המסכת", נימק בנצי. "אתה לא יכול לעשות לי דבר כזה!"
התעצבנתי, "אני מזמין אותך לדין תורה מול חמישה דיינים!"
היית לומד את המסכת הזאת כמו שצריך, היית יודע שאין וריאציה של חמישה דיינים", החזיר בנצי. איש קטנוני כבר אמרתי?

Yair Jacobi
@YairJacobi

תחילת התקיפה
אני: מאמי, אני הולך לקנות חלב
אשתי: נסתדר בלי חלב, אני
מפחדת עליך

היום
אני: מאמי, אני הולך לקנות חלב
אשתי: ה' מְמִית וּמְחַיֶּה מוֹרִיד
שְׁאוֹל וְנֹעֵל

שוב הוכח השבוע שאם רוצים
שירד גשם בימים שלפני פסח
פשוט צריך לשלוח אותי לשלם
תעריף מופקע על שטיפה
חיצונית לרכב

בשיא הבלגן עם הילדים בבית
אמרתי לאשתי שאני חייב ללכת
לערבית. היא הסתכלה עליי
כאילו השתגעתי. אמרתי לה
שמלחמה או לא מלחמה אני
מתפלל ערבית במניין. אז היא
אמרה לי "סבבה אבל עכשיו
עשר וחצי בבוקר"

שמתחת החג מתחילה בבית

זמן משפחתי איכותי שממלא את הלב בטוב. הפסח הזה הולך להיות מלא במשחקים שמביאים איתם צחוק, שיתוף פעולה, אווירה של חום, קרבה ורגעים טובים. סביב קלפים וקוביות נרקמים זיכרונות שילוו את המשפחה לעוד שנים ארוכות.

לשחק לחשוב ליהנות

בפסח הקרוב מבריקים את המחשבה! כל הלהיטים העולמיים עכשיו בגרסה הכשרה והמשפחתית.

שלוף 7: חדש! המשחק שבו המזל והשכל נפגשים בקרב של חשיבה מהירה בספירה עד ה-200. האם תעזו לשלוף עוד קלף או שתעצרו בזמן? משחק חובה לכל בית! שלוף 7 הפך ללהיט עולמי כבר מהרגע הראשון, והוכתר למשחק הנמכר ביותר בעולם בשנה שעברה!

סלמון שמח: חדש! משחק קלפים מצחיק ומהיר, שתמצאו לשחק בו שוב ושוב ושוב! המטרה: להיות הראשון שנשאר בלי הקלפים ביד! ויש לכם רק 90 שניות.

ארמון הקופים (Lego): לגו כמו שמעולם לא חוויתם, השילוב המושלם בין בנייה ואסטרטגיה. בונים את הארמון המלכותי ונהנים ממשחק לוח מרתק!

אנומיה משלנו: משחק המילים המהיר שיפעיל את כל המשפחה בצחוק ובהנאה. מהדורה מורחבת ומצחיקה לרב המכר. מהירות שליפה וחדות מחשבה, מי ישלוף ראשון את המילה הנכונה?

השנה, האפיקומן שלהם הוא השקעה לטווח ארוך. חופשת הפסח היא הזמן המושלם לחדד את המחשבה עם משחקי האסטרטגיה של הקובייה - איכות ללא פשרות לחג בלתי נשכח.

5. חוק ה-5 שניות: 3 דברים ב-5 שניות... מוכנים לזה? המרוץ הכי מצחיק נגד הזמן שיגרום לכל המשפחה להתגלגל מצחוק. האם תצליחו לחשוב מספיק מהר בלחץ של 5 שניות? האתגר האינטלקטואלי שכולם יאהבו

6. קרקסון: אריח אחר אריח, מהנדסי העבר מתעוררים לחיים ובונים יחד חבל ארץ שלם. משחק אסטרטגיה שהוא קלאסיקה בינלאומית.

7. האנאבי: לוגיקה ושיתוף פעולה של צבעים ואורות. משחק בו אתם רואים את הקלפים של כולם חוץ מאת שלכם. האם תצליחו לבנות את הרצף המושלם? בנו יחד תצוגה מרהיבה כשכל קלף חייב להיות במקומו המדויק. משחק שיתופי מפתיע שמוכיח שביחד אפשר לנצח הכל.

1. קפה הפוך: הזמנה אחת קטנה - בלגן גדול בדלפק! הצטרפו לצוות בבית הקפה הכי עמוס בעיר. אספו רכיבים, הכינו משקאות, והזהרו להיכנס ללחץ מעומס ההזמנות.

2. אליאס הרחבת זהב: 800 מילים חדשות בגרסה המוזהבת שיאתגרו את היכולת שלכם להסביר בלי להגיד את המילה המפורשת. הרחבה זו אינה עומדת בפני עצמה, יש לצרף את הקלפים אל משחק המקור.

3. מאצ'י קורו: משחק האסטרטגיה הראשון לילדכם! תכננו, בנו והקימו עיר משגשגת צעד אחר צעד. מי יהיה ראש העירייה המוצלח ביותר? משחק של ניהול משאבים והסתברות, בו כל ילד יוביל את העיר שלו. קל ללמידה, מהנה לניצחון.

4. מדורת השבט: סוחף ומותח עד הקלף האחרון. משחק שיתופי שיבחן את התקשורת ביניכם. אתגר קבוצתי מותח, שיחבר את המשפחה בהנאה מובטחת.

דביר שרייבר
dvirbe7@gmail.com

שלום וערב רב

תוכנית המכות כשלה, אסטרטגיית היציאה לא ברורה ופרעה הוא מנהיג פרגמטי.
אילו הוציאנו ממצרים ולא נתן לנו טלוויזיה שאוכלת את הראש, דינו

כשבנג' פתח את הדלת הוא ראה לפניו אישה אחת ושני גברים, שלושם לבושים בבגדים מחויטים ואיפור כבד מרוח על פניהם. "ערב טוב ושלום רב", אמרה האישה, "אפשר לגזור דקה מזמנך?" "האמת שלא", הוא אמר, "בדיוק קשרתי כבש לכרעי המיטה..." "יופי", פרצה האישה פנימה, "אתה מר ישראל, כמדומני?" "כן, בנימין, אבל את יכולה לקרוא לי בני". "תגיד, בני ישראל - למה אתה לא צופה בנו?" "אני צופה בכך ממש עכשיו מתפרצים לבית הפרטי שלי". "כל יום יש לנו חדשות מתפרצות, אבל לפי הנתונים שבידינו אתה בכלל לא טורח לצפות בהן". "רגע, מי אתם?" פנתה אליה אשתו של בני, הגברת בנות ישראל, שנכנסה אל הסלון וערמה ענקית של בגדים בידיה. "ערב רב, הערוץ הכי נצפה בארץ גושן. אתם לא רואים טלוויזיה?" "אנחנו, אה... מה זה טלוויזיה?" "משהו שימציאו בעוד המון שנים. אבל כבר היום אנחנו יודעים לתת לכם את העדכונים הכי מלחיצים, הגילויים הכי מונפצים והלחשויים הכי מוקרצים". "עוד פעם - איזה ערוץ אמרת שאתם?" "ערב רב. השידורים שלנו נפתחים מדי ערב במילים 'שלום וערב רב לכם', אני המגישה של המהדורה המרכזית, ואלה כתבנו לענייני הלך-עלינו ופרשנו המדיני-ביטחוני-דיכאוני". "המצב קשה ממש שבנו, ההנהגה הובילה אותנו לבידוד מדיני מול פרעה", התיישב הפרשן המדיני על כורסתו של בעל הבית. "רגע, עוד לא הגענו לקטע הזה", עצרה אותו המגישה ופנתה אל המארחים, "אז למה אתם לא צופים בנו?" "למה שנצפה?" "כדי שתדעו מה לחשוב". "רגע", אמר בני, "אתם אלה שרק קובעים לי מה לחשוב, או אלה שגם קובעים לי מה לחשוב וגם מקבלים בשביל זה מימון מהמיסים שלי?" "אנחנו עושים את זה למענך", פרץ לשידור הכתב לענייני הלך-עלינו, "אתה עובד כל כך קשה, לפחות כשאתה חוזר הביתה אנחנו דואגים שלא תצטרך לחשוב בעצמך". "דווקא מאז שהתחילו המכות על מצרים אני ממש לא עובד קשה", זקף בני ישראל את ראשו. "כשאתה מפסיק להיות עבד, זה פותח לך אפיקים חדשים של חשיבה", אמרה בהתלהבות הגברת בנות ישראל. המגישה והכתב החליפו ביניהם מבטים מודאגים. "הוא שאמרת", המהם הפרשן מפנית הסלון, "העם שקוע במאבק הישרדותי מהקשים שידענו, וההנהגה..." "רגע אמנן, עוד לא", רמזה המגישה, "השאלה היא האם בדרג המדיני מתחילים להבין שהגיע הזמן לאסטרטגיית יציאה". "בטח", אמר בני, "משה הבטיח שנצא ממצרים". "לא דיברתי אליך", נפנפה אותו המגישה. "ובכן", אמר הכתב, "מקור בכיר בארמון פרעה אומר לנו הערב - תוכנית המכות נכשלה, המצרים מפגינים עמידות והמנהיגות הישראלית בהיסטריה". "המנהיגים אמרו לנו לקחת את האלוהים של מצרים ולקשור אותו", אמר בנג'. "הוא שאמרת - היסטריה". "אני לא מבינה איך אתה יכול להגיד דבר כזה", אמרה הגברת ישראל, "הרי המציאות מוכיחה שמצרים בשפל המדרגה בזמן שאנחנו רואים ניסים ונפלאות". "אם אנחנו לא דיווחנו על זה, אז אין מציאות כזאת". "מה, אתם לא רואים את המכות שירדו על מצרים משמיים?" "קודם כול זה הטייסיים והמדע עשו, ממש לא הגורמים המשיחיים

אם אתם לא צופים בנו, ברור למה יש לכם את הדעות הפרימיטיביות האלה. אילוסטרציה

"מה, אתם לא רואים את המכות שירדו על מצרים משמיים?"
"קודם כול זה הטייסיים והמדע עשו, ממש לא הגורמים המשיחיים שאתם מנסים לרמוז עליהם", אמרה המגישה, "פרט לכך, אין שום חשיבה על היום שאחרי. מה ההיגיון להטביע את המצרים בדם ובכינים?"

זה הרבה מעבר לכוס קפה זה מה שעושה את ההבדל

NESCAFÉ
Taster's
Choice

כשר לפסח
בהשגחת הבד"ץ
ירושלים
התאחדות החתומים

NESCAFÉ
Taster's
Choice

ORIGINAL

קפה נמס מיובש בהקפאה
תכולה: 200 גרם

NESCAFÉ
Taster's
Choice

BARISTA

קפה נמס מיובש בהקפאה
תכולה: 200 גרם

אדהבה במושב

"רצינו להיות שותפים בסיפור
הלאומי, והבנו שזה המקום
שלנו". סם אלחדיף, ידידיה
ונגרובר, נדב ותחיה שטמר

עשרים המשכחות הדתיות החדשות שמאכלסות את רחובות מטולה הריקים למחצה, התקבלו באהבה בקרב ותיקי המושבה. במפגש מיוחד עם 'בשבע' על נקודת הגבול הצפונית בישראל, הם מדברים על תחושת השליחות שמשאירה אותם שם למרות שיגורי הטילים היומיומיים, ועל הדרישה המשותפת להגיע הפעם להכרעה סופית של חיזבאללה

יוסף ארנפלד // צילומים: גילי ג'הוזי

כל הסקרים

בס"ד

ice.

אמס
emess.co.il

גיאוקרטוגרפיה
אסטרטגיה של מידע

TheMarker

הסל הזול נמצא ברמי

פורסם ב-15.3.26-8

רמי לוי שיווק השקמה

קובעים:

במדינה לנו!!

כסס שמך וכלך!

משנת 1976

סל הקניות הזול במדינה!

צילום: דובר צה"ל

"אני מייחל שהפעם לא יסתפקו בהסכם מקושקש שלא שווה את הנייר, אלא ילכו עד הסוף". כוחות צה"ל בלבנון

של הרב יהושע שפירא. לאחר החתונה התגוררו שנים אחדות ברמת גן, ואז חיפשו את השליחות שלהם. למטולה הם הגיעו בעקבות זוג חברים שהפעילו במושבה את 'בית בלב' לסטודנטים, וחיפשו משפחה עם ילדים שתפח חיים בקהילה המקומית. "באנו לבדוק, התאהבנו במקום, ובאותו קיץ כבר עברנו", הוא מספר. בשנים ההן מטולה הציעה את מה שהוא מכנה "אשליית השקט". הפסטורליה הייתה בשיאה והשכנים מצפון נראו כרעש רקע רחוק. אלא שמתחת לפני השטח, התמונה הייתה שונה בתכלית. "לפני שנתיים הצטרפתי לכיתת הכוננות והמודעות לתרחישים עלתה", הוא משחזר.

ידידיה מדבר על דו"ח צה"ל מ־2021 שנועד לעשות תיאום ציפיות עם האזרחים לקראת המלחמה הבאה. המסמך הזה, שרבים בחרו שלא לקרוא, הציב תג מחיר מצמרר לניצחון: כיבוש יישובים למשך 72 שעות עד לשחרורם על ידי הצבא. "מטולה היא היישוב הכי מאוים, מוקפת בגבול משלושה כיוונים", הוא מסביר את המתמטיקה של הסכנה.

הוא נזכר במנהרות שנחשפו ב־2018 - אחת מהן, דרומית למושבה, נחפרה ברוחב של טרקטורון כך שתוכל לנתק את ציר הגישה היחיד ולהשאיר את מטולה כאי מבודד תחת מצור. "הבנתי את זה היטב וסיפרתי לאשתי. מאז היא ביקשה שלא אעזב אותה יותר בפרטים האלה. כחבר כיתת הכוננות התאמנו על חדירות מכמה מוקדים בריזמנית, הייתי ער לסכנות, אבל כלפי חוץ החיים המשיכו להיות שקטים. מי שלא היה בסוד העניינים יכול היה להמשיך ולהאמין שהפסטורליה פה היא נצחית".

הבדידות הדתית במטולה הייתה נוכחת מהרגע הראשון. כשמשפחת ונגרובר הגיעה למושבה, היה ניתן לספור את המשפחות הדתיות על אצבעות יד אחת. "היה בית כנסת שפעל רק בשבתות, תמחיל של מעט דתיים, מסורתיים וסטודנטים מהאזור, אבל קהילה דתית של ממש לא הייתה כאן", הוא משחזר. הפער הזה הפך מוחשי במיוחד בשנה שקדמה למלחמה. "השנה האחרונה לפני שפרצה המלחמה הייתה לנו קשה מאוד מבחינת הבידוד החברתי של הילדים. לא היו להם חברים בני גילם שחיים את אותו עולם ערכים בתוך המושבה, והתחושה הייתה של התמודדות לבד במערכה החברתית".

השאלה על קבלת המשפחות הדתיות למושבה מעלה חיוך על פניו של סם.

התודעה למקום אחר לגמרי. זה מערער הכול".

הזיכרונות של סם נפרשים כמו סרט ישן בשחור-לבן, עם סאונד של קטיושות. "כשאתה ילד בן 11 במושבה, המטווחים בבית הספר נראים לך כמו חלק טבעי מהחיים", הוא משחזר. "לא מזמן, כששיתפתי את הסיפור הזה בקבוצת הוואטסאפ של הכיתה, חברה שאלה אותי: 'איך הדחקתי את זה?'". פתאום נזכרנו כולנו איך עמדנו שם, ילדים קטנים עם M-16 וקלצינקוב, לומדים לירות כדי שלא יפתיעו אותנו כמו במשגב עם. כשהיו קטיושות בדרך לבית הספר, לא רצנו הביתה. הלכנו לחבר'ה, כי מה כבר יש לעשות בבית בלי פלאפון? ראינו בזה ילדות טובה, וזה הטירוף האמיתי".

מבחינתו, הסכנה תמיד הייתה חלק מהנוף שנשקף מהווטרינה הגדולה בבית הוריו, "החומה הצפונית של המדינה", כפי שהוא מכנה אותו. "הייתי יושב ורואה טלוויזיה כשקטיושות נופלות מסביב. לא קמתי מהספה. ממילא האועקה הגיעה אחרי הנפילה, אז מה ההיגיון לרוץ למקלט?". אבל ב־7 באוקטובר משהו במשוואה המוכרת והרעועה הזאת נשבר לרסיסים. "האסון הגדול של 7 באוקטובר כאן הוא הפינוי", הוא קובע בכאב.

בהתחלה סם סירב לעזוב. הוא נשאר במושבה, פתח את הסופרמרקט שלו ושירת את החיילים שהוצבו באזור. "התפנית רק ב־17 באוקטובר, אחרי שהקורנט הראשון פגע ופצע את ליאור ויינברג, ממש בכניסה לבית הוריי. ברגע הזה הבנתי שזה כבר לא טיל תלול־מסלול סטטיסטי. הקורנט זה מישור שמסתכל לך בלבן של העיניים ומכוון עליך אישית. הבנתי ש'נשמרתם מאוד לנפשותיכם' זו לא המלצה, ושזה הזמן ללכת. זה קרה יום אחרי הפינוי הרשמי. עד אז, הם עוד לא העזו לירות קורנטים על המושבה".

"קחי את הילדים ועופו מפה"

ידידיה ונגרובר הגיע למטולה עם משפחתו לפני 11 שנים. הוא גדל בכפר עציון, אשתו שירה היא בתו

**סם אלחדיף, מוותיקי מטולה:
"הכפר אל־חייאם, שממנו נורו 99 אחוזים מהקורנטים על מטולה, עמד על תילו בתחילת הסבב. אני מקווה שהפעם נסיים כשהוא כבר לא קיים. כשחזרתי לפה באביב הקודם, הבנתי שלא הסירו את האיום. אסור לנו לתת להם את הזכות לגור בסמיכות אלינו, כל עוד הם לא משלמים את המחיר"**

רק לשנתיים, עד שנסיים לבנות בחיפה".

השנתיים הפכו ליובל. "אבא שלי נדלק על המקום, ואמא שלי בכתה שנה שלמה עד שהתאהבה", הוא נזכר. "היום אני זה שתקוע פה, וגם את אשתי הבאתי בייבוא אישי מגבעתיים. היא באה לחופש, ונשארה איתי כאן". כשמדברים על הילדים, החיוך של סם קופא לרגע. "יש לי שלושה ילדים, שיהיו בריאים. בעצם שניים וחצי", הוא אומר בקול שקט, "חתיכה מהבת שלי הלכה במלחמה". הבת שלו, ששירתה בקריית שמונה, נפצעה קשה מטיל שנפל לידה. מאז חייו של סם הם מסע בלתי נגמר על הקו שבין המושבה הצפונית למחלקת השיקום בבית החולים שיבא.

בשבילו, המלחמה הנוכחית היא רק עוד פרק בסיפור חיים שלם שנכתב תחת אש. הוא נזכר איך כילד בן 11, בעקבות הפגיעה במשגב עם, המדינה לימדה אותו ואת חבריו לכיתה להשתמש בנשק כדי שלא יהיו חסרי אונים. "בגיל 16 כבר הסתובבתי עם רובה כחלק מהמחויבות הקהילתית, מתרגל 'ביום אויב' של פלישה ליישובים. היום, כשאני מסתכל אחורה, אני מבין שכל השנים פשוט הזניחו אותנו. ידענו על המנהרות עוד ב־2018, ידענו שהן שם כדי לנתק את מטולה, אבל 7 באוקטובר הקפיץ את

הדרך צפונה מתחילה בכביש 6 כפסיפס משונה של שגרה וחירום. לצד המכוניות המשפחתיות, המשאיות והאוטובוסים העמוסים, מתחילים להיראות לאורך הנתיבים עוד ועוד רכבי צבא ומשטרה, נגמ"שים וכלים הנדסיים כבדים. ככל שמצפינים ועוברים את קריית שמונה התמונה משתנה כליל. צבעי הירוק והחום משתלטים על הדרך, הרכבים האזרחיים הולכים ומתמעטים עד שהם נעלמים כמעט לגמרי, ושיירות הפלדה, הטנקים והכלים המשוריינים הממתניים בצידי הדרכים מזכירים לאן פנינו מועדות.

אבל אז, ברגע שנכנסים בשערי המושבה מטולה, המציאות מקבלת תפנית מפתיעה. בבת אחת שאון המנועים הכבדים והתכונה המלחמתית של הכבישים מתחלפים בשקט פסטורלי. המושבה הצפונית ביותר בישראל, שנמצאת על הרכס הדרומי של הרי לבנון ומשקיפה אל נופים יפהפיים, מקבלת את פנינו. השקט הזה מטעה. מדי פעם קול נפץ עמום שבוקע מההרים הסמוכים מפר את הדממה ומזכיר שמדובר בשקט שברירי מאוד במציאות של מלחמה.

דווקא כאן, בקצה המושבה, במרחק נגיעה מהגדר המפרידה בין המדינות, בחרנו לכנס כמה משפחות שבחורות, יום אחרי יום, להישאר בבית למרות המצב המאתגר. סביב השולחן ותיקי המקום שחיים כאן כבר יותר מחמישים שנה, לצד הורים צעירים למשפחות ברוכות ילדים - חלקם מתגוררים כאן יותר מעשור וחלקם עברו למושבה רק לפני שבעה חודשים, רגע לפני שהכול השתנה. יחד הם מנסים להסביר מה מחבר אותם לאדמה הזאת, גם כשהיא רועדת.

אנחנו יושבים בחצר מעוטרת בדגלי כחול-לבן. מול עינינו נפרסים הרי הלבנון במלוא הדרם. השלווה הזאת מופרת מדי פעם על ידי שיירה של רכבי או"ם משוריינים שחולפים במרחק

נגיעה, או הדי פיצוצים עמומים שמרעידים את האוויר הצלול. תזכורות חדות לכך שחבית הנפץ של חיובאללה מונחת ממש מעבר לגדר.

ילד בן 11 במטווח

סביב השולחן בחצרם של נדב ותחיה שטמר, הורים לעשרה ילדים שעברו למטולה רק בקיץ האחרון ומארחים אותנו בנפש חפצה למרות המתוחות, נאסף פסיפס אנושי מרתק. נמצא איתנו ותיק החבורה, סם אלחדיף, נשוי לגלית וחי במושבה כבר עשרות שנים. לצידו ידידיה ונגרובר, נשוי לשירה ואב לשישה, שקשר את גורלו במקום כבר לפני 11 שנים. ארבעתם מנסים לתווך לנו את המציאות הבלתי אפשרית של חיים על הקצה - בין אהבת המקום והשליחות שהם חשים ובין האיום המוחשי שנשקף מהחלון.

השיחה עם סם אלחדיף מעבירה אותנו באחת מהנוף הפסטורלי אל המציאות המחוספסת והשורשית של מי שקשר את גורלו במושבה הצפונית. סם פותח בבדיחה שרק ותיקים יכולים להרשות לעצמם: "אני חדש פה, כולה מ־71". הוא נולד בחיפה למשפחה טבריינית שורשית, והגיע למטולה בגיל שנתיים כשאביו הבטיח לאימו ש"זה

תורמים ל'מקימי' קמחא דכסחא

תקופת המלחמה הכניסה משפחות רבות לקשיים כלכליים
עיצרו להן להגיע לפסח כבני חורין

חייגו עכשיו **2835*** או באתר מקימי

בהמלצת רבני הציונות הדתית

עמותת חסד לזכרם של הרב **מנחם ליבמן** זצ"ל,
בנו הקדוש **שניאור שלמה** הי"ד ונכדו הקדוש **אליקים שלמה** הי"ד

לתרומה מהירה סרקו:

"מה שמחזיק את מטולה הם אנשי רוח שמבינים שהמקום הזה הוא הביתוי לגבורה של מדינת ישראל". המושבה מטולה

המילים הגבוהות עומדת מציאות אנושית מורכבת של עשרה ילדים שנפרדו מחברי נפש ומקהילה עוטפת בשומריה. "הילדים היו מדהימים", מספרת תחיה בעיניים דומעות, "הם ראו אותנו מתפרקים במלחמה אחרי שאיבדנו חברים קרובים. נדב אמר להם שהסטיקרים של הנופלים על תחנות האוטובוסים קוראים לנו 'צאו מהקטנות, תעשו משהו'. הם בכו על העזיבה, אבל הם איתנו בחזון". סם מקשיב להם, והגיסיון שלו כמי שעקור מביתו כבר חודשים ארוכים מתפרץ החוצה. "הקושי הוא לא טכני", הוא קובע בנחרצות, "להעביר רהיטים זה פשוט. להקים בית בנפש - זו המשימה האמיתית. אני היום אדם קרוע בין מטולה לרמת גן, לא אדם שלם. ה'איש תחת גפנו' שלי עוד לא חזר למקומו". הוא מביט בבני משפחת שטמר ומוסיף: "הזכות הגדולה שלהם היא שהם עשו את זה מבחירה. אותי עקרו מהבית". המונח "עקירה" מצית אצל תחיה זיכרון כואב לא פחות. "זה קרה לנו בגירוש מגוש קטיף", היא לוחשת, "אני עדיין לא יכולה לדבר על זה בלי לבכות, זה כואב מדי. אבל אולי דווקא בגלל שאיבדנו אז בית אחד, אנחנו יודעים כמה חשוב להילחם על הבית החדש כאן".

בזכות חביתות ולחם מטונן

הקשר המפתיע בין סם למשפחת שטמר לא נולד בנופים של מטולה, אלא דווקא במסדרונות הלבנים והסטרייליים של מחלקת השיקום בשיבא. שם, בין טיפול לטיפול, הצטלבו גורלותיהם של שתי משפחות פצועי מלחמה צעירים: דנה, בתו של סם, שנפצעה ביוני '24 מטייל תלול-מסלול בקריית שמונה, ודביר, בנם של נדב ותחיה, שנפצע חודשיים לאחר מכן בפיצוץ מטען בלב עזה. "דנה נפצעה בפעילות, ואנחנו כבר היינו מפונים ברמת גן", משחזר סם. "הרגשתי אדם מפורק". בתוך השבר הזה, סם, איש של אוכל ושל חיבור אנושי, החליט "להשתלט" על מטבח קטן בבית החולים. "ראיתי את החיילים הצעירים אוכלים

עוד 'משוגעים' כמונו, שמוכנים להיענות לקריאה ולעבור לקצה המדינה תחת אש. כל מה שחיפשנו זה שלוש או ארבע משפחות כדי להרגיש שיש לנו קהילה, וברגע שהראשונות חתמו על חוזה - התקווה נדלקה מחדש". המעבר של משפחת שטמר למטולה עם עשרה ילדים, אחרי עשורים של השתרשות במקום אחר, נראה לרבים מהצד כמהלך בלתי נתפס. "כולם שאלו איך הילדים מסכימים לעזוב חברי נפש וקהילה עוטפת ולעבור למקום שבו אנחנו מכירים רק שתי משפחות", אומרת תחיה, "אבל זה היה מעבר לדעת ולשכל. הפעם היינו צריכים יותר ממשאית אחת כדי להעביר את כל הבית שבנינו". כשהגיעו למושבה לפני שבעה חודשים, השכנים תהו אם באו רק "לחזק" את הרוח. "לא באנו לחזק", מבהירה תחיה בנחישות, "באנו פשוט לגור".

נדב, שעובד כמורה, מצא את מקומו במערכת החינוך הצפונית, בעוד תחיה, העוסקת בליווי זוגי, נוסעת פעם בשבוע לירושלים ומכחה בסבלנות להפיץ את האור המקצועי שלה גם במושבה. "הרגשנו שמשוהו חייב להתחדש בתוכנו בעקבות מה שקרה לעם ישראל במלחמה", משתף נדב. "חיפשנו איפה החלום של שותפות בסיפור הלאומי מתממש, וברגע ששמענו על היוזמה במטולה - הבנו שזה המקום שלנו".

מבחינתו, המעבר למטולה הוא לא פחות מאירוע תנ"כי. "התחושה היא שהנבואות מתממשות לנגד עינינו", הוא אומר בהתרגשות, "הגבורה שפורצת עכשיו היא חלום של דורות, ואנחנו פשוט רוצים להשתייך לסיפור הגדול הזה". אבל מאחורי

ילדים. בשבילים המעבר למטולה תחת אש הוא לא הרפתקה חולפת, אלא פרק נוסף בסיפור חיים שכולו שליחות. "באנו משומריה שבלישי, יישוב שהוקם על חורבות קיבוץ אחרי הגירוש מגוש קטיף", מספרת תחיה.

ההיסטוריה של משפחת שטמר רצופה החלטות שנוגדות את ההיגיון הצרף: לפני עשרים שנה, חודשיים בלבד לפני הגירוש מגוש קטיף, הם העמיסו משאית ועברו מדימונה ליישוב עצמונה שעמד בפני חורבן. "אנשים שאלו אותנו 'למה אתם עוברים? הולך להיות גירוש', ואמרנו שאנחנו פשוט עוברים", היא נזכרת. גם הפעם, אחרי עשרים שנה של בניית חיים וקהילה בשומריה, הקול הפנימי קרא להם שוב. "איבדנו במלחמה שני חברים קרובים, את מח"ט הנח"ל יוני שטיינברג הי"ד ואת עמית לוי הי"ד. על הרכב של עמית היה סטיקר: 'קול קרא והלכתי'. הרגשנו שזה מה שקורה לנו - שיש קול שקורא לנו לעשות מעשה".

השיחה סביב השולחן נודדת לימי הפינוי המאתגרים, לתחושת חוסר האונים שליוותה את ידידיה ושירה כשהו ביישוב מגדלים שבשומרון. "רצינו לחזור הביתה, למטולה, אבל ידענו שלבד זה לא יקרה", משחזר ידידיה. "שלחנו הודעות בווטסאפ, צילמנו סרטון, וכלום. דממה. היו רגעים של ייאוש שבהם אמרנו לעצמנו: 'זהו, פרק מטולה בחיינו הסתיים'". המפנה החל בחדש מרץ אשתקד. מדינת ישראל החליטה להפסיק את מענקי הפינוי והתמיכה הרשמית וציפתה מהתושבים לשוב לבתיהם, אלא שהמציאות בשטח הייתה רחוקה מלהיות מזמינה. "בפסח שעבר המושבה הייתה עיר רפאים", מתאר ידידיה בכאב. "רחובות

"לא קיבלתי אותם, תראה איזה אנשים רעים", הוא צוחק. ידידיה, מצידו, משרטט תמונה פרגמטית של החיים במושבה: "מטולה היא לא יישוב קהילתי עם ועדת קבלה. אתה פשוט בא, שוכר בית וגר. בזמנו לא היה שום דיבור על 'השתלטות', פשוט כי לא הייתה כאן מסה של משפחות דתיות".

כשעולה שאלת המתח הבין-מגורי, סם הופך לרציני יותר. בעיניו, הוויכוחים על צביון המושבה נראים תלושים מהמציאות המורכבת של הצפון. "מי שמדבר על השתלטות הוא אדם אטום שלא מבין כלום", הוא קובע בנחרצות. "מה זה להשתלט? כולנו בני עם ישראל שרוצים לגור ביישוב ולעשות טוב אחד לשני. יש לי חברים ביישוב מעורב אחר, ויש להם בדיוק את אותם התככים שיש אצלנו, גם כשהיינו פה רק חילונים. זה אותו דבר בכל מקום". לשיטתו, הדינמיקה האנושית חזקה מכל הגדרה דתית. "זה עם ישראל - לשכן אחד יש אמונה כזו ולשני אחרת, והכול בסדר. איפה שיש שני יהודים תמיד יהיו שלושה בני כנסת, לא?"

השיחה סביב השולחן חושפת שהבחירה במטולה לא הייתה רק בגלל הנוף, אלא דווקא בשל הרצון בחיים משותפים ומגוונים. "חיפשנו יישוב לא דתי, רצינו לגור במקום מעורב", מסביר ידידיה. "בגלל שהיינו מעט משפחות דתיות, לא היה שום מתח. היחסים עם כולם היו מצוינים". סם מהנהן ומציין שגם היום המצב לא השתנה דרמטית: "השכנים הדתיים שלי עזבו, באו חדשים במקומם. אצלנו תמיד יש תנועה".

אבל אז הגיע 7 באוקטובר, והאיזמים שידידיה הכיר מקרוב כחבר כיתת הכוננות הפכו למציאות מוחשית. "אותי גייסו למילואים כבר בשמחת תורה עצמה. במוצאי החג התקשרתי לשירה ואמרתי לה: 'אל תישארי כאן אפילו לילה אחד'", הוא משחזר. בזמן שהמדינה עוד ניסתה לעכל את גודל האסון בדרום, ידידיה כבר ראה לנגד עיניו את כוח רדואן פולש למושבה. "שבוע לפני המלחמה תרגלנו חדירה של מחבלים 30 נקודות שונות. לא הבנתי למה זה עוד לא קרה כאן, אז פשוט אמרתי לה: 'קחי את הילדים ותעופי'".

סם מזכיר שהכתובת הייתה לא רק על הקיר, אלא גם בכותרות העיתונים. "נסראללה הצהיר עשרות פעמים שהם מתאמנים על כיבוש מטולה, לא על רמת גן. זה הרי כל כך קל גאוגרפית. השאננות של המדינה והצבא הייתה פשוט מטורפת. בנס מה שקרה בדרום לא קרה גם פה".

דימונה, עצמונה, מטולה

דווקא מתוך החרדה והפינוי הכפוי, נולד המהלך ששינה את פני המושבה. במהלך חודשי הפינוי, כשידידיה ושירה התלבטו אם ואיך לחזור, הם הציבו לעצמם יעד שאפתני: להביא איתם עוד משפחות כדי לא להיות שוב בבידוד חברתי. "קיווינו לשכנע אולי שלוש או ארבע משפחות", אומר ידידיה בחיוך של ניצחון קטן, "בסוף הגיעו יותר מעשרים".

אחת המשפחות שהרימו את הכפפה היא משפחת שטמר - נדב ותחיה, הורים לעשרה

ידידיה ונגרובר: "אחרי חודשים של מאמצים להביא עוד משפחות, כתאום גילינו שיש עוד 'משוגעים' כמונו, שמוכנים להיענות לקריאה ולעבור לקצה המדינה תחת אש. כל מה שחיפשנו זה שלוש או ארבע משפחות כדי להרגיש שיש לנו קהילה, וברגע שהראשונות חתמו על חוזה - התקווה נדלקה מחדש"

חשוכים, בתים ריקים, שממה מוחלטת". סם חזר רק בחג השבועות, יום ההולדת של המושבה. דווקא בנקודת השפל הזאת, כשידידיה ושירה החליטו לקיים חוג בית למשפחות שמתעניינות במושבה בלי לדעת אם מישוה בכלל יופיע, נדלק הניצוץ הראשון. "פתאום שירה אומרת לי שיש משפחה משומריה שרוצה לבוא. אמרתי לעצמי: 'מי שנוסע כל כך רחוק כדי לשמוע על מטולה - הוא רציני'". אליהם הצטרפה משפחת סמוטריץ' שהגיעה מעשהאל שבדרום הר חברון. "היינו בעננים", מוסיף ידידיה. "אחרי חודשים של מאמצים שנראו חסרי סיכוי, פתאום גילינו שיש

ג'אנק פוד ומשתעממים. התחלתי להכין להם חביתות טריות ולחם מטוגן. הפרויקט הזה הפך ל-40,000 ארוחות בוקר. הריח של הפרנץ' טוסט היה מוציא אותם מהמיטות לטיפולים".

כמה חודשים לאחר מכן הגיע למחלקה דביר שטמר. "הוא נפצע בקיץ, מוטען בדיר אל-בלח", מספרת תחייה. "החבר שלו, עמית צדיקוב הי"ד, פתח ארון שהוצמד אליו מטען בקומה השנייה של מבנה וספג את כל הפיצוץ. דביר פשוט עף עם הקירות החוצה ונחת בנס ליד נמ"ר. הוא חולץ בתוך דקות לשערי צדק ומשם לשיקום". המפגש הראשון בין האב הוותיק ממטולה למשפחה שהפכה לימים לשכנתו, קרה מעל מחבת לוחטת. "נפגענו בחביתות", צוחקת תחייה, "סם פשוט האכיל את דביר בבוקר". דביר היה מספר לאימו בהתרגשות: "סם מכין לי חביתות". הדינמיקה הזאת, של ריח אוכל ביתי בתוך מציאות של פציעה וכאב, יצרה קשר עמוק עוד לפני שמילה אחת נאמרה על מעבר למושבה.

החיבור המחודש במטולה היה סגירת מעגל מרגשת שהחלה בהודעת טקסט קצרה. "שלחתי לסם הודעה: 'אני אמא של דביר, אתה הכנת לבן שלנו חביתות בשיקום ואני רוצה להגיד תודה'", נזכרת תחייה. המפגש הפיזי הראשון במושבה נדחה שוב ושוב בגלל המורכבות של חיי היומיום תחת אש, עד שהגיע נר ראשון של חנוכה. "זה היה הרגע שאמרתי לעצמי - הנה ההזדמנות", מספר סם, "באתי להדליק נר ראשון אצלם בחצר, ושם בעצם פגשתי את נדב בפעם הראשונה".

למרות שמדובר בעשרים משפחות דתיות שהגיעו בזמן קצר, ידידיה מבקש להבהיר שלא מדובר בגרעין מאורגן. "כל משפחה הגיעה בפני עצמה, מסיבותיה שלה", הוא מסביר, "אבל בתוך השממה של המושבה המפונה, נוצרה לאט-לאט קהילה מהמשפחות החדשות האלה". בשביל סם, המעגלים הללו נסגרים בדרכים נסתרות: "זה לא רק דביר ותחייה. פתאום חברים מירושלים, רופאים שעזרו להציל את היד של הבת שלי דנה,

מתקשרים לספר שחברה שלהם עוברת לגור במטולה ומבקשים שאשמור עליה. החיים פשוט טווים פה רשת של חיבורים".

תחייה מרגישה שהמעבר פתח בפניה עולם חדש של מושגים ואנשים, וסם מהנהן בהסכמה. "כשאתה גר בקהילה חדגונית, אתה גדל חדגוני", הוא קובע. "כאן המפגש הוא מגוון - באמונה, בדרך החיים וגם באוכל. זו הפריה הדדית. מי שחושב שהגיוון הזה הוא אסון למטולה, פשוט לא מבין איך העולם עובד". ידידיה מחזק את דבריו ומציין בחיוך

ראתה את הבית חרב והחזירה את נשמתה", הוא משתף. "זו שכונה ותיקה שפשוט התרוקנה, כואב לראות את זה".

"הלב על מאתיים, האמונה עד הסוף"

משפחת שטמר מביאה קול אחר, נחוש ומאמין. הם הגיעו בתקופה רגועה יחסית, אך המתרחשות שחזרה לאחרונה לא מרתיעה אותם. "הייתי באורות כשהמצב התחמם", מפתיעה תחייה,

תחיה שטמר: "הילדים היו מדהימים. הם ראו אותנו מתפרקים במלחמה אחרי שאיבדנו חברים קרובים. נדב אמר להם שהסטיקרים של הנופלים על תחנות האוטובוסים קוראים לנו 'צאו מהקטנות, תעשו משהו'. הם בכו על העזיבה של הבית והחברים בשומריה, אבל הם איתנו בחזון"

שגם בתוך המתרחשות, הוא לא נתקל אפילו בתושב אחד שהחמיץ לו פנים בגלל הכיפה שעל ראשו.

בשלב מסוים, השיח נוגע בנקודה הכואבת ביותר של המושבה: השקט ברחובות הוא לא רק פסטורליה, הוא עדות לקהילה שטרים שבה לעצמה. נכון לימים שלפני מלחמת 'שאתג הארץ', הנתונים הרשמיים על חזרת התושבים הוותיקים נותרו מעורפלים. "המועצה מדברת על סביבות 50 אחוזים מהמשפחות שחזרו", מסביר ידידיה, "אבל מתוך 600 המשפחות שחיו פה, אלו שחזרו הם בעיקר המבוגרים. משפחות עם ילדים כמעט לא נראות בשטח".

סם מצביע על הסיבה העיקרית לשממה: מערכת החינוך המשותקת. "עד שלא יפתחו פה את בית הספר, אין למשפחות לאן לחזור", הוא אומר בכאב. "בגן הילדים יש כרגע רק שמונה ילדים. בלי חינוך אין מגנט שיחזיר את האנשים הביתה. אנחנו כמהים לפריחה קהילתית, שהמתנ"ס יחזור לפעול, שמרכז קנדה יפסיק להיות בסיס צבאי ויחזור להיות מוקד משיכה. כרגע, כשאני מסתובב בשכונה של הורי, אני רואה רק בדידות". בשבילו, הכאב הוא אישי ועמוק. "אבי חזר, אבל אימי לא עמדה בזה. היא

ולא תמיד ישנים בלילה, אבל האמונה היא עד הסוף, עד הניצחון", היא אומרת בביטחון. "אנחנו קשובים לילדים, ואם יצטרכו ריענון - ניקח אותם ונחזור. העיקר שלא יעצרו באמצע ושייתנו לצה"ל לנצח".

בשביל ידידיה, השהות במושבה היא הצהרה ריבונית. "אנחנו מאמינים במקום הזה כחלק בלתי נפרד מהמדינה, ולכן הוא חייב להיות מיושב, גם במחיר הריצה לממ"ד". כלוחם במילואים בחטיבת אלכסנדרוני שפשוט על כפר כילה הסמוך, הוא ראה מקרוב את התשתיות של חיובאללה ויודע שהמלאכה טרם הושלמה. "היה ברור שהסבב הזה חייב להגיע. אני מייחל לכך שהפעם לא יסתפקו בהסכם מקושקש שלא שווה את הנייר, אלא ילכו עד הסוף". הוא מבטא את התקווה המשותפת לרבים במושבה: שינוי תפיסתי עמוק שבו צה"ל הוא זה שנמצא לפני היישובים, ולא האזרחים הם אלו שמשמשים חיץ אנושי על הגדר. "צריך להרחיק את האיום, לאחוז בשטח ולהבטיח שנוכל לגור כאן בביטחון אמיתי", הוא מדגיש.

סם מישיר מבט צפונה, אל הבתים של אל-חייאם המשיקים על המושבה. "הכפר הזה, שממנו נורו 99 אחוזים מהקורנטים על מטולה, עמד על תילו בתחילת הסבב", הוא אומר בתסכול. "אני מקווה שהפעם נסיים כשהוא כבר לא קיים. כשאני חוזרת לפה באביב הקודם, הבנתי שלא הסירו את האיום מעללי. הנטייה לוותר ולהזניח אותנו חזרה שוב ושוב בחמישים השנים האחרונות. אסור לנו לתת להם את הזכות לגור בסמיכות אלינו, כל עוד הם לא משלמים את המחיר".

לצד הדרישה הביטחונית הבלתי מתפשרת של סם, נדב מבקש להאיר את הרובד העמוק יותר של המאבק - המאבק על הרוח. "מה שמחזיק את מטולה הם אנשי רוח שמבנים שהמקום הזה הוא לא רק בית פיזי, הוא הביטוי לגבורה של מדינת ישראל", הוא אומר בלהט. "אומרים שיש בעיה של אחדות בעם ישראל, אבל אני חושב שהבעיה היא רק אמון. אנחנו פשוט לא מתחככים מספיק זה בזה. האהבה קיימת, היא התמסרות מלאה - בדיוק כמו שסם התמסר לדביר בשיקום, פשוט כי יהודי הוא יהודי. מה שצריך להיבנות זה האמון דרך שיתוף פעולה. והרוח של סם, שלי ושל ידידיה היא רוח שמאחדת אותנו, והיא צריכה חיזוק".

תחת שמש אביבית ופסטורליה מתעתעת שמופרת על ידי הדי הפיצוץ, המלחמה במטולה נראית כמי שאינה מתכוונת ללכת לשום מקום. אך בין החצרות המעוטרות בדגלים נרקם סיפור אחר, סיפור של שכנות מפתיעה ואמון. הוותיקים והמצטרפים החדשים, חילונים ודתיים, לומדים לחיות יחד את המתח שבין החרדה לתקווה, כשהם מסתדרים מצוין ומחכים בקוצר רוח לעוד משפחות "משוגעות" שיבואו לקשור כאן את גורלן ולהפוך את השקט השברירי לחיים שוקקים מחדש. ●

"העניין העיקרי הוא להדגיש שחלק
ממרחם החיים ביהודה ושומרון הוא
גם טיולים במרחב". טיול בהר חברון

טיול במזרח הקרוב

לאחר שנים ארוכות שבהן השטחים שמחוץ ליישובים ביהודה ושומרון נחשבו אקסטרטוריה, החלו בעשור האחרון להתגבש קבוצות מטיילים עצמאיות שקמו בזו אחר זו במטרה להגיע אל כל המרחבים דרך הרגליים, וסוחפות אחריהן מאות מטיילים מכל גוני האוכלוסייה

עתיה זר // צילום: רועי לויט

לאזורים נוספים ביהודה ושומרון, וממשיכה לטייל עד היום. המסלולים הם למיטיבי לכת, האוכלוסייה מגוונת. לעיתים הם מקיימים גם טיולים ליליים, ולעיתים, כשמתכננים להקיף מרחב גדול במיוחד, יוצאים לטיולי אופניים. "העניין העיקרי הוא להדגיש שחלק ממרחק החיים ביהודה ושומרון הוא גם טיולים במרחב", מדגישים בקבוצה. הטיולים הם ללא עלות, ואין צורך להירשם מראש. הפרסום עובר מפה לאוזן. בעבר היה זה מפה לאוזן ממש, ועם השתכללות אמצעי הטכנולוגיה הפכה קבוצת הוואטסאפ לאמצעי התקשורת. לאחר שהתמלאה ביותר מאלף חברים נפתח ערוץ וואטסאפ המאפשר לעקוב אחר הפעילות. "מבחינתנו הקו המנחה הוא: במקום בו יעבור המטייל היהודי, שם יעבור הגבול", אומר סעייד.

ההיסטוריה לא נעצרת בקו הירוק

בשנה שבה הוקמה קבוצת 'טיולי דוד ואחיקם', החל לטייל באופן קבוע בשומרון גם דביר רביב, אז חייל משוחרר צעיר והיום דוקטור ומרצה לארכאולוגיה באוניברסיטת בר אילן. סיור עם הרב יואל אליצור בארמונות החשמונאים ביריחו הדליק אותו וגרם לו לרצות לטייל ולחקור את השטח. בתחילה השתתף בסיוריו של מאיר כהנא מעפרה, שיש המכנים אותו "אבי מורי הדרך", ובהמשך החל לטייל לבד, עם בני משפחה וחברים, במעגל שהלך והתרחב. לטיוליו קרא 'מטיילי ארץ התנ"ך' לזכר חברו שלמה קרויזר. במשך שש שנים טייל ברציפות, טיולים למיטיבי לכת, בקונספט שקרא לו "לטייל עם המקורות". הטיולים היו רובם מיישוב ליישוב כדי שהמטיילים יוכלו להשאיר את

י שיפקוד היום אתרי טבע ומורשת ביהודה ושומרון, יפגוש מן הסתם אנשים ומשפחות שכמוהו מגיעים לטייל או להשתכשך במים. המעיינות הסמוכים ליישובים הפכו זה מכבר לאתרי בילוי פופולריים לתושבי היישובים בסביבה וגם למטיילים מרחבי הארץ. מסלולים רבים שהיו ידועים רק למעטים הופכים בהדרגה לנחלת הכלל. לא תמיד המצב היה כך. לאחר האינתיפאדה השנייה, בראשית שנות האלפיים, חלה ירידה תלולה במספר המטיילים ביהודה ושומרון. מטיילים מעטים פקדו את האתרים השונים, לעיתים בליווי צבאי, ולא פעם מטיילים שיצאו לטייל באופן עצמאי הותקפו בידי מחבלים. אחז הספורים הקשים אירע בשנת 2007 כאשר דוד רובין ואחיקם עמיחי, שני חיילים בחופשה מקריית ארבע, יצאו עם ידידתם לטיול בנחל תלם. במהלך הטיול הם הותקפו ונרצחו בידי מחבלים. אך דווקא המקרה הטראגי הזה היה נקודת מפנה בתחום הטיולים הלא ממוסדים באזור יהודה ושומרון. לאחר השבעה יצאו בני משפחה וחברים של דוד ואחיקם לטייל במקום הרצח. הטיול הזה הביא את דוד סעייד, חברם של השניים, ליוזם קבוצה בשם "מטיילי דוד ואחיקם". בתחילה הם היו קבוצת חברים שטיילו בכל יום שיש לזכרם, ועם השנים הפורמט התרחב.

"רוב המטיילים הכירו עד אז את הגדרות והכבישים, אבל המרחב עצמו היה מעבר להרי החושך", משחזר סעייד את ימי הקבוצה הראשונים. "אצל דוד ואחיקם זה היה פשוט: זה שלנו ואנחנו צריכים להכיר את זה". הקבוצה החלה את פעילותה באזור הר חברון, ובהמשך התרחבה

רכבם בנקודה בטוחה. כך הלכו מנווה צוף לאריאל או מעינב לחרמש. פעם בשנה התקיים מסע ארוך בן כמה ימים. רביב בחר מסלולים מרוחקים מכפרים ערביים ומאזורים מאתגרים מבחינה ביטחונית, והוא מזכיר בהקשר לכך את חברו אהרון טבגר, שגם הוא התמיד לטייל עם קבוצות אך במקומות מאתגרים יותר. הקבוצה של רביב הלכה וגדלה למרות אמצעי התפוצה הדליילים שהיו אז.

אחת מנקודות הציון החשובות בשביל רביב הייתה טיול רב משתתפים למבצר ארומה סמוך לאיתמר, שאותו ארגן בשנת 2010 ובמהלכו נעצר בתואנה שנכנס לשטח צבאי סגור. "מבחינתי זו לא הייתה חוויה טובה", הוא משחזר, "אבל התוצאה הייתה שהצבא הבין שיש ציבור גדול שרוצה לטייל בשטח, והתחיל לאפשר את זה יותר".

הניסיון שצבר בשנות הטיולים הביא אותו לכתוב יחד עם נתנאל אלינסון את 'המדריך למטייל בשומרון', שני כרכים ובהם מסלולים מפורטים, מחולקים על פי אזורים, כשעל כל טיול מצוינת בין השאר רמת הזהירות הביטחונית הנדרשת בו. במהלך השנים האלה למד רביב לימודי ארץ ישראל באוניברסיטת בר אילן, ולקראת סיום לימודי הדוקטורט הפסיק עם טיולי יום שישי, לא לפני שהביא לטיול האחרון קרוב ל-600 איש לעינות בידאן בשומרון. בכובעו הנוכחי כמורה במחלקה ללימודי ארץ ישראל הוא עורך חפירות ארכאולוגיות וסקרים בשטחי יהודה ושומרון, ומביא למקום סטודנטים בסיוור מחקר.

אחד מאלה שהשתתפו ב'טיולי דוד ואחיקם' ובטיולים של דביר רביב היה תושב מצפה יריחו, חובב טיולים בשם עמית אררט. בהשפעת טיולים אלה החליט להפוך את חיבתו לטיולים למפעל חיים. אררט, אח במקצועו, מומחה לגריאטריה ושיקום, סיפר לרופא שעבד עימו על הטיולים שבהם השתתף. הרופא, ד"ר חזי הורן, שידך בין אררט לבנו, עמית הורן, והשניים החלו להוציא יחד קבוצות לטיולים. השם 'עמיתים לטיולים' נבחר באופן מפתיע בלי קשר לשמותיהם של השניים, אלא כהגדרה של מטרת הקבוצה - לחקור יחד את הארץ. הקבוצה הפכה עם השנים לאימפריית טיולים שמטיילת בכל הארץ, עם מאות מטיילים מכל גוני החברה ועשרות אלפי עוקבים.

"הסלוגן של 'עמיתים לטיולים' הוא 'אזהבים וחוקרים את הארץ ברגליים', זו המטרה שלנו", מסביר אררט. "לא תיירות או אטרקציות, אלא להכיר את הארץ. והארץ כולה זה סיפור אחד, שלא מפסיק או מתחיל בקו הירוק", הוא מדגיש. "דרך הטיול מבינים שהארץ היא יחידה אחת. אם אתה מדבר על מלחמת העולם הראשונה אז היה קרב בבאר שבע, והיה גם קרב גדול בנחל תרצה. את הסיפורים התנ"כיים אתה לא מחלק לשניים. למשל, גדעון זה לא רק עין חרוד, הסיפור התחיל בלב השומרון".

אררט מציין כדוגמה גם את הרכבת החיג'אזית שעברה בצפון השומרון, המשתלבת עם סיפור רכבת העמק והרכבת לאל-חמה. 'עמיתים לטיולים' הצליחו להנגיש אתרים שהיו מחוץ לתחום במשך שנים. הדרך לארמונות החשמונאים ליד יריחו הייתה חסומה כשהתחילו להגיע לשם, והיום יש באתר שימור ופסטיבלים בכל חופשה. תהליך דומה עבר על הסרטבה, שהפכה עם השנים למיינסטרים עם כביש עד לפסגה וחפירות מסודרות. הם היו מהראשונים להגיע לבריכות שלמה בגוש עציון, שנמצאות בשטח A והביקור בהן דורש אישור מיוחד.

אררט מספר על סיורים מאתגרים נוספים שקיימו כמו בתל בלטה בשכם, בכפר סמוע בהר חברון, באתר 'אלוני ממרא', בתל תרצה, בעינות בידאן ובתל דותן. "אנשים הגיעו לקבוצה והבינו את האחידות של סיפורי ההיסטוריה. לא הלכנו לטייל בשומרון דווקא כדי להפגין נוכחות, אלא כי זה חלק מהסיפור", הוא אומר. "ברגע שאתה מאהיב את הארץ אתה הופך את המקום למוכר ופורץ אל הקהל. קודם אל קהל החוקרים, אחר כך חובבי הטיולים, ואז מגיע לקהל הרחב. זה תהליך".

גם אררט מזכיר את עינות בידאן כטיול ראוי לציון. עינות בידאן הם מעיינות שופעים למרגלות הר כביר הסמוך לשכם, שנמצאים בשטח A ונדרש תיאום ביטחוני יחסית מורכב כדי להגיע אליהם. "שנים אמרתי לאנשים 'אני רוצה להגיע לעינות בידאן, אבל להגיע באוטובוסים, כמו הקייטנות של הערבים, כי זה שלי כמו שזה שלהם. וככל שאתה מטייל ברציפות והקצינים סומכים עליך ורגילים

שנוסעים על הכביש ומבקרים בחוות".

מבצע בלשי לאיתור מסלול

קבוצה ייחודית נוספת היא 'החרגבים', הכוללת שלושה חברים: בן ציון אפרסמון, שיראל חרלפ ועופר קלרמן. השלושה מטיילים בכל יום שישי כבר יותר מעשור, בכל מזג אוויר. הם מתמקדים בשטחים הפתוחים ובמקומות שאינם מטיילים, לעיתים בסמיכות לכפרים ערביים או בתוכם.

"אנחנו רוצים שהנושא של שטחים פתוחים לא יהיה מגבלה", אומר אפרסמון. "כשלא מסתובבים בשטח וסגורים בגדרות, השטח נשאר של הערבים ואנחנו היהודים לא מכירים כלום". איתור השטח לטיול דומה לעיתים למבצע בלשי: הוא כולל חיפוש במפות ישנות וקריאה בספרים כמו 'מדריך ישראל' הישן, וחיפוש נקודות עניין בדפי פייסבוק של כפרים ערביים. "למשל בכפר אום צפא פרסמו על מעיין ששיפצו שלא מופיע במפות, ולפי

שואלים אותנו: מאיפה הילכתם? ואני אומר: אני מטייל בוואדי הזה. כמו שאנשים מטיילים בנחל כזיב ולא שואלים אותם מאיפה לאיפה. לצערי לא מכירים את השטח, רק את נקודות היישוב היהודיות, ואני רוצה שיכירו את השטח. לפני שלוש שנים אמרנו לעצמנו שכדאי לעשות טיול ציבורי, שעוד אנשים יכירו את השטח וידעו שאפשר לצאת מגדרות היישובים. הטיול היה מוצלח, ומאז כל חודשיים אנחנו עושים טיול פתוח לציבור. בדרך כלל מגיעים בסביבות 70 אנשים".

'חרגבים' מתחזקים ערוץ טלגרם פעיל שבו הם משתפים את העוקבים בתמונות, בסרטונים ובמפה המתארת את המסלול שבו טיילו באותו שבוע. מבחינתם ההבטחה האלוקית המוזכרת בספר דברים, "כל המקום אשר תדריך כף רגלכם בו לכם יהיה", היא צו שמתקיים כפשוטו.

קבוצה נוספת שנולדה בהשראת הקבוצות הקיימות היא 'מטיילי עמיח', שהוקמה בידי

בן ציון אפרסמון, 'חרגבים' (בתמונה):
"אנחנו רוצים שהנושא של שטחים פתוחים לא יהיה מגבלה. כשלא מסתובבים בשטח וסגורים בגדרות, השטח נשאר של הערבים ואנחנו היהודים לא מכירים כלום. לצערי לא מכירים את השטח, רק את נקודות היישוב היהודיות"

אליך, אז גם בקשות גדולות מתקבלות. וככה הצלחנו להגיע לעינות בידאן כמה פעמים", מספר אררט.

עוד טיול שדרש תיאום ביטחוני מורכב היה לפני 11 שנים. אררט מספר על אוטובוס מטיילים שנסע לחומש החרבה, משם הלכו רגלית לשייח' אבו יזיד (שם קיימת היום חוות 'שובה ישראל', שעלתה השבוע לכותרות עם הירצחו של הנער יהודה שמואל שרמן הי"ד). "משם הלכנו לג'בל חורישי, ירדנו לבסיס הצנחנים של סנור, ויצאנו לכיוון תל דותן בחזרה לריחן. זה היה טיול בעומק השטח, עם טיפוסים תלולים", הוא מספר, ומזכיר את הקושי שהיה בתיאום הטיול מכיוון שדרש תיאום עם שתי חטיבות צבאיות במקביל, חטיבת שומרון וחטיבת מגשה. בשנים האחרונות החל אררט גם ב'סיורי חוות' יחד עם שותפו יגאל אנקרי, שכיום מוציא לבד סיורים כאלה. "זה אירוע מרשים. הוצאנו יותר מ-30 סיורי חוות, ובכל סיור זה שיירות של 35 כלי רכב

שלושה חברים שגדלו יחד באזור בנימין: ידידיה שילר, אורי יעקבסון ונעם יריח. "שלושתנו אהבנו מאוד לטייל ביחד", מספר ידידיה שילר, "ותמיד היינו מתוסכלים מזה שאנחנו מטיילים בכל הארץ, ורק ליד הבית שלנו זה לא רלוונטי לטייל או שזה מסובך. הרגשנו שאנשים לא מכירים את

התמונות הבנתי איפה זה. עשינו השוואה עם תצלום אוויר, ואז מצאנו איפה זה והלכנו לשם", הוא מספר. כך מצאו גם מאזולאום רומי מפואר ליד הכפר תייסיר בצפון השומרון, שהוזכר במדריך ישראל אך לא הופיע במפות. אפרסמון מבקש לשנות את התפיסה: "אנשים

הבית, שהוא מקווה שימשוך מטיילים רבים, כולל אלה של משרד החינוך. פרויקט דגל של אלמקייס, כחלק מפרויקט שמוכיל ארגון 'אשכולות' המאגד את מרכזי הסיוע, הוא "שביל ישראל המזרחי". השביל, שעתידי להיקרא 'שביל קדם', באורך 500 קילומטרים, מתוכנן להתחיל בהר עמשא שבדרום הר חברון ולעבור דרך עין גדי, צפון מדבר יהודה, גוש עציון וירושלים, מזרח השומרון ובקעת הירדן, עד לחיבור עם עמק המעינות. "זה שביל מאוד חשוב, והוא ישנה את עולם התיירות", משוכנע אלמקייס.

הוא מספר כי השביל נתקל בהתנגדות של הוועדה לסימון שבילים. "הם טענו שזה כדי לא לפגוע במיתוג של שביל ישראל, ולא מתוך התנגדות פוליטית. ואנחנו שאלנו: אם זה לא פוליטי, למה הגולן וירושלים לא חלק משביל ישראל? נראה שההתנגדות ליוזמות מעבר לקו הירוק נמצאת כבר בדי־אן־איי של ותיקי המערכת". הרעיון נולד לפני שנים, ובימי הממשלה הנוכחית הוא צבר תאוצה. אלמקייס מדגיש כי מדובר בתכנון מאוד מקצועי ומדוקדק. הוא עצמו חלק מוועדת ההיגוי של השביל. "השביל הזה הוא לא פחות מהיסטוריה", הוא אומר, "הוא עובר בהרבה תאי שטח, בין חום המדבר והקור של ההר, והרבה אתרי מורשת של ישראל המקראית".

הוא והצוות הולכים בעצמם את כל המקטעים, רוצים לחשוש מה ירגיש המטייל בשביל. האזורים שבהם יסומן השביל נחשבים לבטוחים, ובכל מקרה יהיו המלצות לכל מקטע מבחינת ההגנה הנדרשת. "המציאות הביטחונית השתנתה", הוא אומר, ומזכיר אף הוא את החוות שתופסות את השטח הפתוח ותורמות לתחושת הביטחון. ממש לאחר חג הפסח אמור צוות הסימון להתחיל לסמן את השביל.

המשותף לכל יוזמי הטיולים הוא הבקאות הנרחבת שלהם בידיעת הארץ. הם מכירים שם של כל חורבה, מתארכים קירות אבן ומזהים מקומות תנ"כיים. אצל חלקם הידע נרכש תוך כדי הטיולים, אחרים הביאו אותו מהבית. לא פעם נחשפו בטיולים אלה עתיקות ומקומות שלא היו ידועים, כמו מערכת מסתור בהר חברון ומצודה צלבנית שהתגלו בידי מטיילי דוד ואחיקם, מבצר חשמונאי בנחל נטוף שזיהה דביר רביב, זיהוי תל תענך ואתרים נוספים בידי 'עמיתים לטיולים' ועוד. "המטיילים הם העיניים בשטח", אומר ד"ר רביב, "הם מעבירים דיווחים וזה מאוד מקדם את המחקר". גם הצבא למד להיעזר בקבוצות המטיילים שמכירות היטב את השטח. דוגמה בולטת לכך הייתה בשנת 2014, סביב חטיפת שלושת הנערים, אז המטיילים המנוסים הובילו את החיפושים והיו אלה שזיהו את המקום שבו הם הוסתרו.

מהפכת הטיולים ביהודה ושומרון צוברת תאוצה. קהל חוקרים וחובבי טבע, משפחות וצעירים, רוכבי אופניים, אופנועים וטרקטורונים, כל אלה חשים פחות ופחות בקיומו של קו ירוק, שהיה מחסום פסיכולוגי עד לא מזמן. הקרדיט הוא ליוזמים שהמשיכו לטייל גם כשתחושת הביטחון לא הייתה בשיאה, והביאו איתם רבים נוספים. "מבחינתי, ברגע שהתחברתי לעוד אנשים שגם הם, כמוני, רוצים להאדיב את הארץ שלנו, אני יכול להביא לידי ביטוי את האהבה שלי", מסכם עמית אררט, "לי האהבה הזאת היא חדי־משמעות, אבל אם שאיר אותה אצלי, אחיה כמו מישוה שיש לו אוסף בולים והאוסף נשאר סגור בקופסה".

"המטיילים הם העיניים בשטח, זה מאוד מקדם את המחקר הארכאולוגי". דביר רביב בטיול על הר כביר

עמית אררט, 'עמיתים לטיולים': "שנים אמרתי לאנשים 'אני רוצה להגיע לעינות בידאן, שנמצאים בשטח A, אבל להגיע באוטובוסים, כמו הקייטנות של הערבים, כי זה שלי כמו שזה שלהם. וככל שאתה מטייל ברציפות והקצינים סומכים עליך ורגילים אליך, אז גם בקשות גדולות מתקבלות. וככה הצלחנו להגיע לעינות בידאן כמה פעמים"

ושומרון: "הרבה בתי ספר לא באים כי מספיק הורה אחד שיעשה עניין או יפחד והם ירדו מזה. הסיבה השנייה והחריפה יותר היא האוטובוסים הממוגנים, שהצורך בהם מייקר מאוד את הטיול". אלמקייס מצביע על מעגל שלפיו ההנחות למשרד החינוך מגיעות מהצבא שקובע היכן נדרש אוטובוס ממוגן והיכן לא, והצבא מושפע מהתושבים ומתחושת הביטחון שלהם. כשמועצה שמה דגש על מיגון היא תקבל תקציבים למיגון, וזה ישפיע גם על הגישה של הצבא. "אנשים אומרים לי שצריך עוד אוטובוסים ממוגנים. אני חושב שזו טעות. מאות אלפי התושבים שחיים כאן לא נוסעים ברכבים ממוגנים. אנחנו לא יכולים להתנהל כמו בסיס צבאי, צריכים חיים נורמליים. בשורה התחתונה, אם רוצים טיילות צריך להוריד את הדרישה לאוטובוסים ממוגנים ולהפסיק לפחד".

דבריו מכוונים להסעות מטיילים בלבד ולא להסעות תלמידים למוסדות החינוך, והוא ממשיך: "ברגע שאני כמורה דרך אומר לתיירים: 'עכשיו עולים על אוטובוס ממוגן', כל החוויה משתנה". אלמקייס מציין לשבח את מועצת גוש עציון שהצליחה לבטל את דרישת האוטובוסים הממוגנים, ולא בגלל שמצבם הביטחוני טוב יותר, לדבריו, אלא מתוך הבנה שזו הדרך להפוך את המקום ל'בית' ישראלי. אלמקייס מזכיר גם את פרויקט סינון העפר המגיע מהתפירות בממלכת שומרון הקדומה בסבסטיה שנפתח בשבי שומרון, פרויקט דומה לזה הנמצא בירושלים למרגלות הר

מדוע מתנגדת הוועדה לשביל מזרחי?

מרכז סיוע שומרון מארגן טיולים באופן ממוסד, ודווקא מן המקום הממוסד הוא מבקש להביא את הקהל אל האזורים שכף רגל יהודית לא דרכה בהם זמן רב. מדריכי המרכז עברו לא מזמן השתלמות מדריכים בשא־נור. בחורף האחרון הם הוציאו סדרת סיורים בשם 'הר ועומק' במטרה להביא את הציבור הרחב גם לאזורים הפחות מוכרים. ככלל אפשר לומר כי מרכזי הסיוע ביהודה ושומרון, כמו כפר עציון, עפרה, סוסיא וכאמור מדרשת שומרון, המשיכו לטייל ולהוציא קבוצות מאורגנות גם בשנים שהיו מאתגרות יותר מבחינה ביטחונית, ובכך שמרו על רצף טיולים ומטיילים לאורך השנים, בדגש על המסלולים שנחשבים למוכרים יותר.

יאר אלמקייס, ראש מרכז סיוע ולימוד שומרון, מציג זווית פחות אופטימית בכל הנוגע לטיילות הממוסדות. "הטיילות הבודדות היא בעלייה מתמדת, אבל בכל מה שקשור לטיילות ממוסדות אנחנו לא במקום טוב", הוא אומר. "הסיכוי להפוך מקום לתיירותי או מטיול זה הוא דרך מערכת החינוך. זו המערכת שמטיילת הכי הרבה ומוציאה מיליון וחצי מטיילים בשנה. בתי הארחה ותיירים לא חיים מהמטייל הבודד, אלא מהמסה הקריטית של מערכת החינוך. לצערי עוד לא פיצחנו את זה". אלמקייס מצביע על שתי סיבות הגורמות למיעוט הטיולים של מערכת החינוך ביהודה

המקומות וגם פוחדים ורצינו לפרוץ את המחסום הזה". השלושה החלו לארגן טיולים זמן קצר לפני 7 באוקטובר. לאחר שפרצה המלחמה הציעו לבניה ונינו, חברם לספסל הלימודים בשיבת אלון מורה, להצטרף למארגנים ולקרוא לקבוצה על שם אחיו עמיחי שנהרג בכפר עזה. "הקמנו קבוצה. בהתחלה זה היה קצת חלטורה, אבל לאט לאט גיבשנו צורה. הבאנו מדריכים מקצועיים, למדנו לעבוד מול הצבא", מספר ידידיה.

בטיולים אלה משתתפים בדרך כלל כמה עשרות מטיילים מכל גוני הציבור. "אנחנו משתדלים לטייל במקומות שבהם לא נדרשת כמעט אבטחה, כדי שהמשתתפים ירגישו בטוחים אחר כך לטייל שם בעצמם. אנחנו רוצים שאנשים יכירו ויאהבו, כי מי שלא מכיר לא יאהב", אומר שילר. "המטרה שלנו היא לגרום לאנשים להרגיש בטוח לטייל, ושיטיילו בלעדינו", מוסיף בניה ונינו, ומזכיר מסלולים שטיילו בהם, שבעבר נחשבו למאתגרים, כמו מסלול מנווה צוף לבית אריה, ואדי זקא או פרסת שילה, שהיום יש בהם זרם מטיילים גובר. "אנחנו רוצים לכבוש את ארץ ישראל ברגליים", הם אומרים.

לא רק קבוצות אלא גם יחידים חשו כי הטבע המרהיב ליד הבית קורא להם, בניגוד להרגל שטיול הוא יציאה רחוקה לדרום או לצפון. עשהאל נמיר, מורה דרך תושב קידה ומנהל מרכז סיוע ולימוד חדש במעלה אדומים, החליט להוציא בעצמו קבוצות מטיילים לטבע הקרוב לבית, בדגש על הנחלים היורדים משומרון ובנימין לבקעה. "התחלתי לטייל בעצמי", הוא מספר, "וקלטתי שבעצם אנשים רגילים לטייל במסלולים קבועים, כשפה ממש ליד הבית יש טבע מטרף. הרגשתי שאני חייב לחשוף את האנשים לזה". נמיר מתחבר לרעיון המפגש בין הגבולות: גבול של נחלות השבטים, גבול בין ההר למדבר, ומרגיש שזהו אזור שבו אפשר גם לדבר בשל כך על צדדים שונים בנפש.

המלחמה קטעה סדרת טיולים שהחל להוציא מההר לבקעה. "המסלולים היו קיימים ומסומנים מזמן", הוא מוסיף, "אבל כמעט לא טיילו בהם בגלל המצב הביטחוני. היום בגלל כל החוות בדרך, מרגישים הרבה יותר בטוח. לפני שלוש שנים זה היה הרבה פחות רלוונטי מבחינה ביטחונית. וגם מבחינה טכנית, האפשרות להשאיר רכבים בחוות עוזרת מאוד בתכנון הטיול". נמיר מזכיר את נחל העוג'ה, שבעבר הטיול בו היה כרוך במתח ביטחוני וכיום הוא גן לאומי ומלא במטיילים ישראלים.

גם נתנאל וילנר, רכז הדרסה במרכז סיוע ולימוד שומרון, מעיד כי החוות שינו את התמונה לחלוטין. "היום בזכות החוות כל השטח כבר לא מעבר להרי החושך", הוא אומר ומספר על מסלולים שהפכו לנגישים יותר בזכות החוות, כמו ואדי וחיתה מתחת לכוכב השחר, או מבצר צרדה מעל פדואל, שבעבר הטיפוס אליו היה מייגע והיום הוא נגיש הרבה יותר. לדבריו, גם הידיעה שבעת הצורך ניתן יהיה להזעיק מישוה מהחוה מגבירה את תחושת הביטחון בשטח. וילנר מתאר סיוע רב משתתפים שהחל בחוות מעוז שאול ליד אבני חפץ, והגיע עד שכונת נופי גרעון הסמוכה לקדומים, דרך נחל תאנים. גם הוא מזכיר את שיח' אבו יזיד שעליו נמצאת חוות 'שובה' ישראל, מקום שעד לפני שנה בקושי היה אפשר להגיע אליו בג'יפ והיום הוא נגיש לכל כלי רכב. כך גם הר בזק.

צילום: לירון מולדובן

נתנאל אלינסון

41

נשוי לנטע, אב לחמישה

תושב ירוחם

ראש מיזם תנ"ך ישראלי

התחלה // את ימיו הראשונים העביר כתינוק על גבעה חשופה בשומרון. "הוריי היו ממקימי היישוב פדואל, וביום העלייה לקרקע הייתי בסך הכול בן חודשיים, התינוק היחיד על ההר. זכות גדולה בשבילי להיות מחובר למקום הזה ממש מהרגע הראשון שלו".

אבא // גבי אלינסון (67), עלה מאנגליה ועבר בחיפה ובפתח תקווה עד שהגיע לשומרון. "אבי הוא איש של אהבת הארץ וידיעת הארץ בכל רמ"ח איבריו, בנו של הרב אליקים גציל אלינסון. הוריי הכירו במחלקה ללימודי ארץ ישראל באוניברסיטת בר אילן, אבל החיבור האמיתי ביניהם נוצר בין השכבות הארכאולוגיות בחפירות בתל שילה".

אמא // רונית אלינסון (64), אשת חינוך שהנחילה לדורות של תלמידים את סיפורה של הציונות. "אימי היא אשת היסטוריה שלימדה את התחום במשך שנים רבות. הוריי הם אנשים של מורשת ואהבת הארץ, ובעצם הרבה ממה שאני מתעסק בו היום ינקתי מהבית: את החיבור לשטח, את ההיסטוריה ואת הרוח הציונית".

המרפסת // בית המשפחה ממוקם בקצה היישוב פדואל. "המרפסת המקורית של המדינה היא הדשא שלנו ושל משפחת פריד, השכנים היקרים. הבית ממוקם בנקודה שחולשת על כל קו החוף, מחיפה ועד אשקלון, ובמשך עשרות שנים כל מי שהגיע לתצפית עבר אצלנו בגינה. אריאל שרון, שהיה מיווד עם אבי, נתן למקום את שמו והיה מביא אלינו אורחים רמי דרג - מג'ורג' בוש לפני שנבחר לנשיאות ועד יצחק שמיר ובנימין נתניהו. בסוף לאבא שלי נמאס מההמולה בחצר הפרטית, אז הוא יזם והקים את המצפור המוכר היום כ'מרפסת של המדינה'".

ספסל הלימודים // מבית הספר היסודי באלקנה, דרך המכינה בכפר סבא ועד לשיבה התיכונית 'מקור חיים', המסלול שלו שילב לימוד גמרא אינטנסיבי עם יציאה למרחבים. "מכיתה ז' כבר הייתי בפנימייה במכינה בכפר סבא. למדנו שם גמרא ברמה גבוהה מאוד עם רבנים חרדים, מה שנתן לי בסיס חזק. את התיכון עשיתי בשיבת מקור חיים המדהימה, ושם האהבה שלי לשטח התפרצה. שוטטתי המון בטיוולים בכל הארץ, ולפעמים זה הגיע למצב שהעייפו אותי מהשיבה בגלל זה. אלו היו שנים של חיבור בלתי אמצעי לאדמה".

שנת שירות // רגע לפני הגיוס בחר במסלול פחות שגרתי לאותם ימים והדרים עד קצה המדינה. "אחרי י"ב יצאתי לשנת שירות ב'אל ארצי' באילת, בית ספר שדה להכרת הנגב הדרומי. זה היה צעד מאוד לא מקובל בזמנו, אבל זו התבררה כאחת השנים המשמעותיות בחיי. הייתי חלק מצוות הדרכה שחרש את הרי אילת והנגב, ושם גם הכרתי את אשתי".

על מדים // התגייס לסירת צנחנים, שם קיבל את תפקיד נווט החוד - תפקיד שליווה אותו מהשירות הסדיר ועד לשירות המילואים הממושך במלחמה האחרונה. "הצוות שלי הוא חבורה של החברים הכי טובים בעולם. אנחנו לוחמים יחד כבר 22 שנה, מהסדיר דרך מלחמת לבנון השנייה ועד לחודשים האחרונים בחאן יונס, בלבנון ובסוריה".

החצי השני // שמונה חודשים לפני השחרור מצה"ל, כשהוא בן 21, נישא לנטע. "נטע היא בת למשפחת שגיא מהיישוב עפרה.

להכיר בערבה רוח התיישבותית וציונית אדירה. חקלאים שמפריחים את אחד המדבריות הקשים בעולם, עם פחות מ־30 מילימטר גשם בשנה. גם בערבה התאהבנו בכל ליבנו".

פרק בשבוע // בשלוש השנים האחרונות הוא מקדיש את מרצו לחיבור רחב של הציבור לספר הספרים. "הקמנו את מיזם 'תנ"ך ישראלי' מתוך רצון לכתוב פירוש ארץ-ישראלי לתנ"ך ולהנגיש אותו לשכבות רחבות. אל המיזם שותפים אנשים רבים מהארץ והעולם - ממטולה ועד אוסטרליה - באמצעות שידורי זום חיים. אנחנו לומדים פרק בשבוע בצורה שמחוברת לשורשים ולמקומות שבהם הדברים קרו. במקביל עברנו לירוחם, מקום עם אנשים שאנחנו מאוד אוהבים, והיא משמשת לנו בית חם לעשייה הזאת".

פירוש ארץ-ישראלי // פרט ללימוד השבועי, המיזם הופך לפירוש כתוב שמעניק משמעות גאוגרפית ורוחנית לסיפורי התנ"ך. "כשאני מלמד, אני לא רק מסביר איפה הדברים קרו, אלא שואל מה המשמעות של המיקום: למה המלכת דוד היא דווקא בחברון? למה אליהו פועל על הכרמל? מה שמרגש אותי במיוחד במיזם הוא הקהל. לצד הציבור הדתי

דרך הרגליים את ארץ התנ"ך ואת ההיסטוריה המפוארת שמקיפה אותנו".

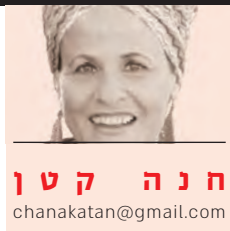
דרך הרגליים // יחד עם חברו דביר רביב, שקד על תיעוד ומיפוי חבל הארץ שבו גדל. "הוצאנו שני כרכים של 'המדריך למטייל בשומרון', 600 עמודים שסוקרים כל פינה - מצפון השומרון ועד הבקעה. המוטו שלי היה שבמקום שבו יעבור המטייל, שם יעבור הגבול. להכיר את ההיסטוריה שלנו דרך הרגליים, בלי פוליטיקה. במקביל, במשך שנים, מדי יום שיש, הובלנו מאות טיולים בהשתתפות אלפי אנשים לזכרם של חבריי ממקור חיים, דוד רובין ואחיקם עמיחי הי"ד, שנרצחו בנחל תלם. 'טיולי דוד ואחיקם' הפכו למפעל חיים שבו אנשים פשוט יצאו להסתובב ולהתחבר לארץ התנ"ך".

הערבה // אחרי שנים של מגורים ביישובים הומוגניים בשומרון, חיפשה המשפחה את השונה והמאתגר. "למרות האהבה הגדולה לשומרון, רצינו לעבור למקום שונה מכל מה שהכרנו. המעבר ליישוב ספיר בערבה היה חד: הגענו לאחד האזורים הכי חילוניים בארץ, והילדים שלי למדו בתיכון ממלכתי. מונית לראש מכינת חצבה, מכינה מעורבת שמחברת דתיים וחילונים ומכינה אותם לשירות משמעותי. זכינו

הכרנו בשנת השירות באילת ומאז אנחנו נשואים באושר, כבר יותר מ־20 שנה. היום היא מטפלת ברפואה משלימה ומפעילה קליניקה מבוקשת בירוחם".

חלוציות // את העשור הראשון לחייהם כזוג נשוי בחרו להעביר ביישוב צעיר שנוסד רק שנתיים קודם לכן. "גרנו בקידה מגיל 21 עד גיל 30, שם נולדו ילדינו הגדולים. זכינו להיות שותפים לצמיחה של יישוב קטן מכמה קרוואנים על גבעה ועד ליישוב המפואר שהוא היום. עד היום אנחנו שומרים על קשר הדוק ומגיעים לראות מקרוב איך המקום ממשיך להתפתח".

לפרוץ את הגדר // עוד כנער בפדואל הרגיש שהגדר המקיפה את היישוב היא מחסום שיש לעבור כדי להתחבר לסיפור האמיתי של הארץ. "מכיתה ז' בערך הייתה לי תשוקה להראות שאפשר לטייל בכל מקום. תמיד ביאס אותי שבבית הספר לקחו אותנו לזווית או לעמק האלה, אבל לא סיפרו לנו מה קורה ממש מתחת לבית - שכם, צרדה ונחל שילה - המקומות שבהם צמח העם היהודי. כבר לפני הצבא חלמתי להקים בית ספר שדה בשומרון, ומיד כשהשתחררתי התחלתי לפעול בתחום. רציתי שאנשים, מהאזור ומבחוץ, יכירו

חנה קטון
chanakatan@gmail.com

תרופה ושמה אופטימיות

זכה לליווי משפחתי צמוד. במהלך הטיפול הכואב הוא איבד את רצונו לחיות, ואכן לא שרד. כנגדו, החבר שלנו חזר לשיבה, הפך לתלמיד חכם, בנה משפחה ומוסיף הרבה אור ושמחה בעולם.

למה העוגה כשרה. ועוד סיפור מתוק על הרב שלמה זלמן אוירבך, שיום פטירתו חל לאחרונה, שסיפר הרב יהושע בן מאיר, אשר ממחיש את כוחה של חשיבה חיובית על האחר. שושן פורים היה בביתו של הרב. באותו היום הגיע נער מהשכונה, שעל פי לבושו לא היה "דוס" במיוחד, והביא לרב משלוח מנות המכיל עוגה ויין. הרב קרא לו בחביבות, בירך אותו ונתן לו שוקולד. והנה אחריו הגיע נכד של אחד מגדולי הפוסקים בירושלים, וגם הוא הביא משלוח מנות. הרבנית החזירה לו צלחת עם העוגה שהביא אותו הנער קודם לכן. אחד הנוכחים הופתע ושאל את הרב בזהירות, איך הוא שולח לרב חשוב משלוח מנות ברמת כשרות מפוקפקת. הרב שלמה זלמן חיך ושאל אותו: "למה תיקנו חז"ל להביא משלוח מנות? הסיבה היא שהמן אמר שאנחנו עם מפורז ומפורז - זה אוכל רק מהכשר אחד וזה רק מהכשר אחר. משלוח מנות בא לומר שבינינו אנחנו עם אחד."

ההסתכלות הזאת היא יותר ממידה טובה בין אדם לחברו. היא דרך חיים שלמה. היא מאפשרת לראות את העולם כפי שהוא - עם הקשיים והמורכבות שבו, אבל לזהות בתוכו נקודות של אור. ייתכן שזו אחת הסיבות לכך שאנשים מבוגרים רבים נעשים רגועים יותר עם השנים. עם הזמן הם לומדים להבחין בין מה שבאמת חשוב ובין מה שפחות. הם מביטים במציאות בקבלה רבה יותר, ובאנשים שסביבם בהבנה רבה יותר.

ניסים במהירות הבזק. חשוב להרכיב משקפיים ורודים גם כשמתבוננים במציאות כולה. המדיה מלאה בסיפורים על המצוקה במקלטים, על הנוזקים שמחוללים הטילים, על מחדלי משרד חינוך ועוד, ומסיימת במילים "נקווה לימים טובים יותר". אבל על אותה מציאות אפשר להסתכל אחרת. אנחנו חיים בתקופה היסטורית, רואים ניסים גלויים מול העיניים, המאורעות אצים במהירות הבזק. והנה רק כמה טעימות: בדקות שבהן קראנו את הפסוק "תמחה את זכר עמלק" טסו טייסים גיבורים בשמי הארץ ונפתחה מערכה למחית זכר עמלק, כאשר המנהיג הגדול בעולם (אחשוורוש?) היה לצידנו. במהלך אותו שבוע נכנסו לוחמינו הצדיקים למגר את כוחות חיוזבאללה. לאחרונה התבשרנו על השקת שכונה חדשה בחומש, וכניסת משפחות למגורים קבועים עם מערכת חשמל מסודרת, וכל זה קורה 20 שנה לאחר הגירוש, והכול ממלכתי. בזה לא תמו הבשורות. הפצ"ר החליט לחקוק את כתבי האישום השקריים לחמשת חיילי כוח 100. הנה, האמת יוצאת לאור.

כמה טוב להרגיש שהקדוש ברוך הוא איתנו, שאנחנו עכשיו בצד הטוב והיפה של ההיסטוריה היהודית, שאנחנו מכים בגויים מכות קשות ונאמנות וכל הגויים חורקים שן ונאלצים לעזור במלחמה נגד הצורר מאיראן. ויש רק להודות לקדוש ברוך הוא, אבינו מלכנו, אוהבנו ואהובנו, שזיכה אותנו לחיות בדור הזה. ומחר כבר ממש לא נופתע לשמוע בחדשות על כיבוש יהודי מלא של הר הבית ועל הריסת המסגדים והתחלת בניית בית המקדש, הנה זה כאן... ●

אחת המטופלות הנפלאות שלי ידעה כבר במהלך ההיריון שיש סבירות גבוהה לכך שהילד ייוולד עם מום מסוים, וקיבלה זאת באהבה. ואכן, מרגע לידתו כל מה שהיא ראתה בו הוא כמה הוא נפלא, ובכל ביקורת רפואית היא הייתה מקדימה ואומרת: "דוקטור, אתם מחפשים מה חסר לילד שלי. אני רואה רק מה שיש בו"

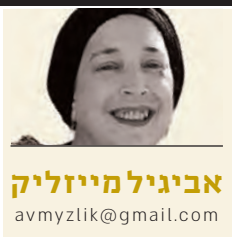
זקנה בתוספת יום. יש רעיונות גדולים שמקבלים ביטוי במשפט קטן שנאמר בסתם יום של חול. ומעשה שהיה כך היה: על דלתו של הרב שלמה זלמן אוירבך זצ"ל התנדפקו אנשים בכל שעות היממה. באחד הימים הרב לא הרגיש טוב ולכן נשאר לנוח בביתו. בני ביתו ביקשו מכל הבאים שיבואו בפעם אחרת מכיוון שהרב לא חש בטוב, וכך היה. אולם כשהרב עבר במסדרון הוא זיהה כי אישה אחת עומדת בחוץ, והוא ביקש להכניסה. היא התנצלה ואמרה: "שמעתי שהרב חולה, אבוא בפעם אחרת". אך הרב השיב לה במתיקות: "זאת לא מחלה, זאת הזקנה שלי. אם תבואי מחר זו תהיה אותה זקנה, רק בתוספת של יום". התשובה הפשוטה הזאת מלמדת משהו עמוק על הדרך שבה אדם יכול להסתכל על חייו. הגוף מתבגר, המציאות מורכבת, והחיים אינם תמיד קלים. אך הדרך שבה אנו מביטים על עצמנו ועל מציאות חיינו יכולה לשנות לחלוטין את התחושה ולהפוך אותה לחלק טבעי מהחיים.

מחקרים מצביעים על כך שהמחשבות, הרגשות והציפיות משפיעים על המערכות הפיזיולוגיות. אחת הדוגמאות הבולטות לכך היא מערכת החיסון. כאשר הגוף נתון ללחץ ממושך, הדבר עלול להביא להחלשת פעילות תאי החיסון. אנשים אופטימיים חווים פחות מתח נפשי מתמשך, המוח שלהם מגיב אחרת לאירועים מלחיצים, וכך גם הגוף שלהם. מחקרים מצאו שאצל אנשים אופטימיים מערכת החיסון מגיבה בצורה מאוזנת יותר.

כשילד נולד עם מום גופני, אפשר להסתכל על המום ואפשר להסתכל על כל השאר. אחת המטופלות הנפלאות שלי ידעה כבר במהלך ההיריון שיש סבירות גבוהה לכך שהילד ייוולד עם מום מסוים, וקיבלה זאת באהבה. ואכן, מרגע לידתו כל מה שהיא ראתה בו הוא כמה הוא נפלא, ובכל ביקורת רפואית היא הייתה מקדימה ואומרת: "דוקטור, אתם מחפשים מה חסר לילד שלי. אני רואה רק מה שיש בו". גם רופא יכול לאמץ הסתכלות כזאת. כאשר מגיע מטופל עם תיק רפואי עבה, הוא יכול לבחור להוסיף בסיכום הביקור את השורה הקטנה שאומרת: "יש סיכוי".

מי יצא מהשיקום. במחלקות שיקום ניתן לראות פעמים רבות שני חולים במצב רפואי דומה מאוד, אחד מתמקד במה שאיבד בעקבות המחלה או הפציעה, והשני מסתכל קדימה. שמעתי שיחה נפלאה של הרב קריגר שסיפר על מתנאל, בנו הגיבור, שנפצע בלבנון פציעה אנושה וניצל, ה' ירפאהו. הוא אמר שלבנו אין סבלנות לפציעה, הוא רוצה להמשיך קדימה. וכך גם בניה חברון סמוטריץ', שאביו מדבר כל הזמן רק על הניסים ולא על הקשיים.

יש לנו מכר, תלמיד חכם, שנלחם כתלמיד ישיבת הסדר במלחמת לבנון הראשונה והטנק שלו נפגע. חלק מאנשי הצוות נהרגו, והוא ניצל כי הצליח לגלגל את עצמו מראש הטנק למטה כשהוא פצוע. הוא סבל מכוויות קשות ב-60 אחוזים מגופו, והרופאים חששו מאוד שלא יחזיק מעמד. מה הציל את חייו באמת? החשיבה החיובית, הרצון. ומי חולל זאת? אותו בחור וגם אביו, שעזב את עבודתו ונשאר לצדו 24/7 במשך חודשים ארוכים, טיפל בו במסירות ולא מש ממיתו. לצידו בבית החולים שכב חייל אחר עם פציעות וכוויות דומות, קלות יותר. הוא היה מדוכדך, לא האמין שאי פעם יצא מזה, וגם לא

הניצחון המוחלט במטבח

מול שטף החדשות והאזעקות, אני נכנסת למטבח הפסחאי שלי חגורה בסינר נקי ומתחילה לקצוץ את המצרכים הטריים, והם מיד מעלים ניחוחות שמחברים אותנו לרגעי הנצח של החג

לקלוף עד אין סוף

עד מהרה המטבח מתמלא בריח נפלא של בצל מטוגן בשמן זית, של מרק עוף ובשר ענקי שמתבשל על הכיריים המצוחצחים. אטריות של פסח שאני חותכת מבלינצ'ס קמח תפוחי אדמה דקיקים, נערמות בזו אחר זו על משטח העבודה. קערה מלאת פירות יבשים קצוצים, אגוזים טחונים, יין וקינמון הופכת לחרוסת הממכרת שאני אוכלת כל הפסח עם המצה. על הגז אני שורפת גדוד של חצילי בלאדי מחורצים, מסירה את הבשר הלבן שלהם לתוך קערה ומכינה להם בעצמי מיונו נפלא משמן אגוזים ושני חלמונים. המיונו הראשון תמיד נשבר, זאת חלק מהמסורת של פסח, עד שאני נזכרת איך בדיוק עושים אותו...

בתנור משחימות להן לאיטן הקוקוסיות הראשונות, כדורי קוקוס ושוקולד צ'יפס שכולם יזללו עד החג ונצטרך להכין עוד שתי נגלות לפחות. הבן שלי, בהבעת מסכנות קיומית, יושב עם קולפן וקולף

בכל שנה, הרגע הזה שבו אני נכנסת לראשונה למטבח הפסחאי שלי הוא תמיד רגע מרגש. אחרי כל העבודה וההשקעה, הבלגן הרב והסדר המופתי שאחריו - אני מתחילה להכין את מאכלי הפסח האהובים כל כך, ומתפעלת בכל שנה מחדש איך ייתכן שהצלחתי לעמוד בגודל המשימה.

אבל השנה המטבח שלי הוא גם עוגן רגשי עצום, שלוקח אותי מהמציאות הסוערת מסביב אל רגעי הנצח שבהם לא יכול לגעת דבר. בין אזעקה לאזעקה, מעבר לחדשות שזורמות בקצב אינסופי, ניצבים בפשטות קרש החיתוך שלי, הסכין, וכל המצרכים הנפלאים שנקנו זה מכבר. בשר, דגים, שום וירוק וריחני, זרים וזרים של עשבי תיבול, דבש, שקדים, קוקוס ואגוזים. הם התשובה האמיתית שלי למי שבכל דור ודור עומד עלינו לכלותנו. אני שמה לי מוזיקה מלאת קצב, לובשת סינר נקי ומתחילה לבשל.

וקולף וקולף וקולף תפוחי אדמה, לקוגל, לתבשיל תפוחי אדמה עם העוף שנאכל לפני ליל הסדר, לפרוסות הצליות עם רוזמרין, שום ושמן זית שהן החטיף הרשמי של הפסח שלנו, לכרפס לילדים, ל... ממש מזדהים כמה תפוחי אדמה וביצים אוכלים בפסח. כמויות שלא מגיעים אליהן כל השנה כולה - נגמרות בפסח במהירות מדהימה. בינתיים חמותי מתקשרת, רק לוודא שבאמת ניפגש לעל האש המסורתית של חול המועד. בעלי נכנס למטבח לטעום "טועמיה" מכובד במיוחד של דג דניס ברוטב מרוקאי עם המון שמן, פלפלים מתוקים וחריפים, עגבניות, כוסברה ופפריקה.

בין לבין אני עוצרת, מוחה קצת זיעה מהמצח, נושמת עמוק לריאות את האביב שמסביב ואת הריחות המופלאים שיש רק בערב פסח, ונזכרת להודות על הניסים והנפלאות שעשית לאבותינו בימים ההם, ושאתה עושה לנו בזמן הזה, שעה שעה, דקה דקה. ויהי רצון שזנוכה לגאולה שלמה בליל הסדר הזה ממש. ●

צלי בשר בחילוי שום ירוק

כמות
12-10 מנות

זמן בישול:
3 שעות

דרגת קושי:
קלה בלוס

לגבעול השום הטרי יש טעם עדין של שום, ממש כמו שלבצל ירוק יש טעם עדין של בצל. הוא נפלא למילויים ולתיבול, ואני משתמשת בו כל עוד הוא טרי ורענן - לבשרים, רטבים, בשר על האש ותבשילי כבש. כאן בחרתי בנתח פילה מדומה (מספר 6) שנפרס יפה במיוחד, ומילאתי אותו בשום ירוק. הטעם והניחוח פשוט מושלמים למנה חגיגית של ליל הסדר.

- נתח פילה מדומה מספר 6
- כנפול 1.5 ק"ג
- לחלית:
- 2 גבעולים של שום ירוק,
- קצוצים (אפשר להחליף גם
- הבצל ירוק)
- 10-12 שני שום כרי שלמות,
- קלופות
- כוס שקדים טחונים
- חבילת פטרוזיליה או
- כוסברה קצוזה
- מלח ופלפל
- 4 כפות שמן זית
- לרטיב:
- שמן זית לטיגון
- 2 בצלים פרוסים לרצועות
- 3 כוסות יין אדום יבש או חצי יבש
- 2 כפות גדושות פפריקה מתוקה בשן
- חצי כף פלפל שחור גרוס
- 2 כפות סילאן או דבש
- מלח

מכינים את הבשר למילוי: בעזרת סכין חדה וארוכה חותכים חריץ לאורך כל הנתח. אם הסכין אינה ארוכה מספיק, אפשר לחתוך קודם מצד אחד ולאחר מכן מהצד השני. צריך להיווצר במרכז הבשר חריץ בעומק של כ-4 סנטימטרים לאורך הנתח. מכניסים את כף היד פנימה ומוודאים שהחתך רחב דיו.

מערבבים בקערה את כל חומרי המלית. מרחיבים מעט את הפתח בבשר, ובעזרת היד השנייה דוחפים את המלית פנימה, עמוק ככל האפשר. אפשר להיעזר בסכין או בכף. ממשיכים למלא לכל אורך הנתח עד סמוך לחלק החיצוני, ומנגבים בעזרת נייר מגבת שאריות מלית שנדבקו לבשר מבחוץ. מחממים שמן בסיר בינוני, מניחים את נתח הבשר ומטגנים על אש גבוהה 3-4 דקות מכל צד, עד להזהבה קלה. מוסיפים את פרוסות הבצל ומוזהיבים גם אותן מעט. מוסיפים את שאר מרכיבי הרוטב ומים עד גובה הבשר. מביאים לרתיחה, מנמיכים את האש ומבשלים מכוונו במשך 3 שעות. מוציאים את הבשר ומצננים מעט. פורסים לפרוסות ומחזירים לתוך הרוטב. טועמים את הרוטב ומתקנים תיבול במידת הצורך. מניחים על הפלטה עד להגשה. מומלץ להגיש לצד פרוסות תפוחי אדמה אפירות.

צילום: שוש גרונולד

בכל דור ודור חייב אדם לראות את עצמו חלק מהקהילה של הדור הבא

הצעירה
בקדומים
הקהילה של הדור הבא

היישוב האייקוני קדומים, גדל ומתפתח לדור הבא
לפרטים חייגו: 073-705-4333

צ.פ.
בונים מכל הלב